Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. №№ 96—97 (6. 585—6. 586) 1988 йил 26 апрель, сешанба Баҳоси 4 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети бюроси автотранспорт корхоналари ишидаги камчиликларни тугатиш, Тошкент шаҳрида жамоат пассажир транспортининг авариясиз йўл ҳаракатини таъминлаш борасидаги тадбирлар тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Шаҳар партия комитети бюроси район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, «Главташпассавтотранс», трамвай-троллейбус бошқармаларининг раҳбарлари ва партия ташкилотлари транспорт корхоналари ишида, жамоат пассажир транспортининг авариясиз йўл ҳаракатини таъминлашда жиддий камчиликларга йўл қўйишда давом этишяпти, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармасининг Давлат автомобиль инспекцияси бошқармаси йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилиниши устидан назоратни бўшаштириб юборди, деб қайд этди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети мазкур масалалар юзасидан 2000-йилгача мавжуд ҳаракат программасини қониқарсиз бажармоқда, ажратилаётган маблағлар кўп сонли объектларга сочиб юборилмоқда, ободонлаштириш, ремонт ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда.

Беш йил мобайнида планлаштирилган ўн бир ер ости ўтиш йўлидан фақат биттаси қурилган, шаҳар йўл ва кўчаларида зарур йўл белгилари, пиёдалар тўсиқлари, йўлкалар йўқ, жамоат транспортининг 175 бекати хавфсизлик талабларига жавоб бермайди, аксарият кўчаларнинг қатнов сатҳи ремонтга муҳтож бўлиб қолган. Шаҳарнинг асосий магистраллари — Халқлар дўстлиги, Энгельс, Шота Руставели, Генерал Петров кўчалари қониқарсиз аҳволда, Горький проспекти, Хадра майдони, Ғ. Ғулом, Зулайҳо ва бошқа кўчалар фойдаланишга топширилмаган, ваҳоланки уларда транспорт ҳаракати ниҳоятда гавжум.

Йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича шаҳар ва район ижроия комитетларининг комиссиялари (М. М. Алиев), «Главташпассавтотранс» (К. М. Сидиқназаров), трамвай-троллейбус (С. И. Парфенов) бошқармаларининг партия ташкилотлари, раҳбарлари коллективлардаги паст ишлаб чиқариш ва меҳнат интизоми билан, транспорт ҳаракати графигининг бузилишлари, уларнинг носоз ҳолда эксплуатация қилиниши, ходимларнинг йўл ҳаракати қоидаларини билмасликлари, жамоат инспекторлари, жамоатчи назорат комиссиялари, кўнгилли халқ дружиналари фаолият кўрсатмаётганлиги билан чиқишиб келишаяпти.

Йўл-транспорт ҳодисалари чуқур таҳлил этилмайди, улар кўпинча мансабдор шахслар томонидан эътиборсиз қолдирилади, айбдорлар жазоланмайди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси Давлат автомобиль инспекцияси бошқармасининг партия комитети, раҳбарлари коммунистларни, шахсий составни аварияларнинг олдини олиш, йўл ҳаракатини яхшилашга сафарбар этиш юзасидан барча чора-тадбирларни кўрганлари йўқ. Мансабдор шахсларга, носоз транспортни эксплуатация қилиш, йўл ҳаракати қоидаларини бузишда айбдорларга нисбатан бериб қўйилган ҳуқуқларидан тўла фойдаланишмаяпти. УГАИ ходимларининг ҳаракат қатнашчилари билан муносабатлари маданияти паст савияда қолаяпти.

Шаҳар партия комитети бюроси район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига автомобиль хўжаликлари ва йўл хизматларида вужудга келган аҳволни синчиклаб таҳлил этиш, меҳнат коллективларининг куч-ғайратини автотранспорт техникасини йўл ва кўчаларни намунали ҳолда сақлашга, ёнилғи-мойлаш воситаларидан тежаб фойдаланишга, авариясиз ҳаракатни таъминлашга сафарбар этиш вазифасини юклади. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети (Х. Ё. Охунжонов, К. Н. Тўлаганов) эътиборини йўл ўтказгич ва ер ости ўтиш йўлларининг қурилиши бўйича ўз қарорларининг бажарилмаётганлигига қаратди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг ободонлаштириш бош бошқармасига кўчаларнинг қатнов қисмини, металл тўсиқлар, сув ўтказгичлар, пиёдалар йўлкаларини транспорт ҳаракати билан боғлиқ бошқа объектларни ремонт қилиш ва ободонлаштириш ишларини тугаллашга доир чора-тадбирларни кўриш топширилди.

Шу йилнинг охирига қадар шаҳар ободончилигини назорат қилувчи хўжалик ҳисобидаги бошқармани ташкил этиш, ер ости инженерлик коммуникацияларини ўтказиш бўйича ишларни амалга ошириш учун ордерларни беришни унинг зиммасига юклаш топширилди.

Йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш мақсадида «Главташпассавтотранс» (К. М. Сидиқназаров), трамвай-троллейбус (С. И. Парфенов) бошқармаларининг партия ташкилотлари ва раҳбарларига техник жиҳатдан носоз транспорт воситаларининг линияга чиқарилишига, тегишли малакаси бўлмаган ҳайдовчиларнинг транспортни бошқаришига барҳам бериш топширилди. Ҳар бир фавқулодда ҳодиса партия йиғилишларида муҳокама қилиниши, уларга жиддий партиявий баҳо берилиши лозим.

Халқ маорифи бош бошқармасига (М. И. Қосимов), Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг маданият бошқармасига (Л. И. Романова) болаларда йўл ҳаракати қоидаларидан амалий кўникмалар ҳосил қилиш учун мактабларда ва мактабгача болалар муассасаларида, маданият ва истироҳат боғларида болалар автошаҳарчаларини ташкил этиш топширилди.

Шаҳар партия комитети бюроси Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси Давлат автомобиль инспекцияси бошқармасининг бошлиғи Б. В. Путинцевга Тошкент шаҳрида йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича ишлар қониқарсиз ташкил этилганлигини, транспорт ҳодисалари юксак даражадалигини, пиёдалар билан суст иш олиб борилаётганлигини уқдирди. Унинг зиммасига аварияларнинг олди олинишига, шаҳар аҳолиси йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилишига, мактаб ва мактабгача ташкилотларда, парк зоналарида автомайдончалар ва автошаҳарчалар тармоғини ривожлантиришга хизмат қилувчи тадбирлар комплексини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, пиёдалар ўртасида тушунтириш ишларини олиб боришга ихтисослашган кўнгилли халқ дружиначиларини кенгроқ жалб этиш вазифасини юклади. Шаҳар прокуратурасига (В. Е. Теркин) носоз транспорт воситалари линияга чиқарилганлиги учун автомобиль хўжаликлари, трамвай-троллейбус деполаридаги мансабдор шахсларнинг масъулияти тўғрисидаги қонунларга риоя қилиниши учун доимий назоратни амалга ошириш топширилди. Шаҳар ва район ижроия комитетларининг йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича комиссияларига жамоатчиликни кенг жалб этган ҳолда автомобиль корхоналарида, трамвай-троллейбус бошқармасида муайян ишларни авж олдириш тавсия этилди.

Шаҳар партия комитети бюроси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги қарори бажарилишини муҳокама қилиб, амалга оширилаётган чора-тадбирларга қарамай ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашда туб бурилиш содир бўлмади, деб қайд этди. Шаҳарда ҳушёр ва соғлом турмуш тарзи учун яхлит ягона кураш фронти ташкил этилмаган, спиртли ичимликларни ишлаб чиқариш ва реализация қилишни чекловчи тадбирлар тегишли ташкилий ва тарбиявий ишлар билан мустаҳкамланмаяпти. Курашнинг дастлабки босқичида бир мунча пасайганидан сўнг 1987 йилда шаҳарда маст ҳолда жиноятни содир этган шахслар 15,7 процентга кўпайди, бу борада, айниқса, Чилонзор, Фрунзе, Ленин районларида сезиларли ўсиш кузатилмоқда.

Самогон тайёрловчи шахслар кескин кўпайди. Иш жойида маст ҳолда эканлиги аниқланган шахсларнинг сони қарийб икки баравар кўпайди, спиртли ичимликларни реализация қилиш қоидаларининг бузилиши 16,2 процентга ошди. «Тошкентвино» комбинатида, шампан винолари заводида спиртни, вино-арақ маҳсулотларини ўғирлаш ҳоллари давом этяпти.

Шаҳар саноат ва савдо ташкилотлари спиртли ичимликлар ишлаб чиқариш ва реализация қилишнинг қисқартирилишини алкоголсиз маҳсулотлар, мевалар, шарбат билан қоплаш вазифасини уддалай олмаяптилар. Уларни ишлаб чиқариш ва сотиш ўта суст ривожланаяпти, ассортименти кўнгилдагидек кенгайиб бормаяпти.

Вужудга келган вазиятда район партия комитетлари, халқ депутатлари район Советлари, партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, жамоат уюшмалари ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни ташкил этиш, ичкиликбозлар, самогон тайёрловчилар, чайқовчилар теварагида муросасиз муҳитни вужудга келтириш борасида самарали чора-тадбирларнинг амалга оширилишида етарли даражада изчиллик ва қатъият кўрсатмаяптилар. Кўпгина партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларида спиртли ичимликларни суиистеъмол қилаётган, ичкиликбозликка қарши курашмаётган шахсларга нисбатан бепарволик ва лоқайдлик вазияти вужудга келган. В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида (бу ердан 1987 йили шаҳар ҳушёрхоналарига 411 ходим келтирилган), «Главташкентстрой»да (206 ходим келтирилган), «Ташсельмаш» (98 ходим келтирилган) заводида ва бошқа корхоналарда алкоголизмга қарши қонунларнинг бажарилиши юзасидан бўш иш олиб борияпти.

Резина-техника буюмлари, санитария-техника ускуналари, тажриба-электр механика заводлари, каноп фабрикаси партия ташкилотлари, раҳбарлари мазкур корхоналарнинг ходимлари маст ҳолда ушланганлиги тўғрисидаги хушёрхоналарнинг хабарларига ўз вақтида чора кўрмаяптилар.

Соғлиқни сақлаш органларининг наркология хизматини ривожлантириш, унинг моддий базасини мустаҳкамлаш, малакали мутахассислар билан таъминлаш, бинолар ажратиш борасидаги тадбирлари кутилган самарани бермаяпти.

Шаҳар партия комитети бюроси район партия комитетлари, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ва район ижроия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, шаҳар комсомол комитети, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва маъмурий органлар, кўнгилли ҳушёрлик жамияти шаҳар Совети эътиборини КПСС Марказий Комитетининг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш тўғрисидаги қарорини бажариш борасидаги ишда жиддий камчиликлар мавжудлигига қаратди.

Уларнинг зиммасига ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш самарадорлигининг пасайиш, қатор салбий ҳолатларнинг вужудга келиш сабабларини чуқур таҳлил этиш, бу борадаги хотиржамлик ва лоқайдлик кўринишларига принципиал баҳо бериш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш юзасидан ўз ташкилий ва сиёсий ишларини тубдан қайта қуриш, бунда иқтисодий ва социал таъсир чораларидан фойдаланиш вазифасини юклади.

Партия ташкилотларининг секретарларидан, коммунистлардан, раҳбарлардан, барча ходимлардан меҳнат коллективларида ичкиликбозлар, самогон тайёрловчилар, интизомни ва алкоголизмга қарши қонунларни бузувчиларга нисбатан муросасиз муҳит қарор топиши учун жиддий талаб қилиш топширилди. Бунда ишлаб чиқаришдаги ўз-ўзини бошқариш, социалистик мусобақа ва жамоат назорати имкониятларидан фойдаланиш лозим. Алкоголизмга қарши кураш тўғрисидаги қонунларнинг ҳар бир бузилиш факти эътиборсиз қолмаслиги, уларни бузувчилар жазосиз қолмаслиги учун чора-тадбирлар кўрилиши керак. Ашаддий қонун бузувчилар КПСС, комсомол, касаба союз сафларидан чиқарилиши зарур.

Район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига идеологик таъсир ўтказишнинг барча воситаларини ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашга сафарбар этиш, алкоголизмга қарши қаратилган фаолиятнинг янги, ўзига хос йўллари ва кўринишларини жорий этиш топширилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ва район Советларига алкоголли ичимликлар савдосини тартибга солиш, навбатда туриш, вино ва арақ савдоси қоидаларининг бузилишлага барҳам берилишини таъминлаш топширилди. Алкоголсиз вино, пиво, шарбат ва ичимликлар билан савдони ташкил этиш чора-тадбирларини кўриш топширилди.

Шаҳар прокуратурасига, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг Ички ишлар бошқармасига, Тошкент шаҳар судига шаҳарда алкоголга қарши қонунлар қўлланилишига доир тергов ва суд ишларини таҳлил этиш, спиртли ичимликлар олибсотилиши, уларни реализация қилиш қоидаларининг бузилиши, самогон тайёрлаш, шакар ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг ўғирланиши, талон-тарож қилиниши ва бошқа мақсадларда фойдаланилишига қарши кураш самарадорлигини кескин ошириш топширилди. Ичкиликбозлик, самогон тайёрлаш, гиёҳвандлик билан боғлиқ ишлар ва материаллар гражданларнинг истиқомат жойлари ва меҳнат коллективларидаги сайёр суд мажлисларида кўриб чиқилишини фаол қўллаш лозим.

Бюро «Тошкент шаҳрида уй-жойларни ҳисобга олиш ва тақсимлашда социал адолат принципларининг қўпол бузилиш фактлари тўғрисида»ги шаҳар партия комитети қарорининг қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги ахборотни тинглади. Ташкил этилган ишчи группалари томонидан бўшаган, аммо фойдаланилмаётган 673 квартира, ўзбошимчалик билан эгалланган 412 квартира аниқланган, 197 квартирада яшовчилар прописка қилинган, аммо истиқомат қилишмайди. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида 828 квартирага нисбатан социал адолат принциплари ўрнатилди, шу жумладан 689 квартира уй-жой шароити яхшиланишига кескин эҳтиёж сезаётган оилаларга, 54 квартира Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва қатнашчиларига, 9 квартира жангчи-интернационалистларга, 42 квартира меҳнат ветеранларига, 34 квартира сил ва бошқа хасталиклари бўлган беморларга ажратилди. Паспорт режимини бузувчилар, квартира ҳақини тўламаётганлар маъмурий жавобгарликка тортилди. Бюро шаҳар партия комитетининг қарорини бажариш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирларни маъқуллади, ана шу ишга жамоатчиликнинг кенг қатламларини жалб этишни тавсия қилди.

Шаҳар партия комитети бюроси мажлисида Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига тайёргарлик юзасидан ташкилий-сиёсий тадбирлар плани тасдиқланди. Шаҳар партия ташкилотининг фаолиятига доир бошқа қатор масалалар кўриб чиқилди.

XIX

Янгиланиш йўлидан

Ҳаракатда — баракат

Шаҳримиздаги хўжалик ҳисобига ўтган корхоналар орасида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи эришаётган ютуқлар салмоқли бўлаётир. Бу бежиз эмас, албатта. Бирлашмада янги усулни такомиллаштиришга халақит берадиган илк муаммоларни бартараф этишга ўтган йилданоқ киришилган эди. Бунинг учун аввало ишлаб чиқариш участкаларидаги имкониятларни қайта кўриб чиқиш тақозо этилди. Кейинроқ эса янги шароитда ишлашнинг моҳияти ҳар бир ишчи-хизматчи онгига чуқур сингдирилди. Эскирган, ўз хизмат муддатини ўтаб бўлган ускуналарни янгилаш юзасидан ҳам зарур тадбирлар кўрилди ва амалга оширилди. Бу ишларнинг эвазига коллектив барча иқтисодий-техник кўрсаткичлар бўйича ўтган йилги давлат планини тўла адо этди. Ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили дастлабки кварталида белгиланган план ҳам пухта уддаланди. Кўзда тутилганига қўшимча корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулот 202 минг сўмликни ташкил этди. Шартнома баҳолари ва «Янгилик» индекси бўйича тайёрланаётган маҳсулотларнинг ялпи ҳажми 70 процентдан ортиб кетди. Шу ойда ҳам кўрсаткичларнинг янада салмоқли бўлиши кутилмоқда.

Ишлаб чиқаришни интенсив ривожлантириш билан биргаликда, бирлашмада Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олишга ҳам қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Коллективдаги 56 меҳнат илғори беш йилликнинг тўрт йиллик, 205 мусобақа пешқадами эса уч йиллик топшириғини бажариш ҳаракатига қўшилган.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

Гўзаллик яратувчилар

— Ассалому алайкум, уста.

— Киринг, марҳабо. — Қўлидаги устара-қайроғини қўйиб, келувчига пешвоз юрди нуроний отахон. — Қадамларига ҳасанот.

Устанинг ширин сўзларидан қалби яйраган киши кулимсиради.

Уста мижозни ўтиришга чорлади. Вишиллатиб юзига атир сепгач тавозе билан қўлини кўкрагига қўйди:

— Омон бўлинг.

Мижоз устанинг қўлини астойдил қисди:

— Минг яшанг. Агар малол келмаса, сизни яхшироқ билиб олсам эди.

— Исмим Носир, фамилиям Файзиев. Ёшим 84 да. Яқинда пенсияга чиқдим.

— Ҳали ҳам ишдамисиз?

— Одамларга хизмат қилишнинг, қариларни ёшга, ёшларни гулга айлантиришнинг завқи бўлакча!

— Ўзи иш стажингиз 50—60 йилдан ошиб қолгандир?

— Шунга яқин. 1922 йилда Тошкент шаҳрида сартарошлар артели ташкил бўлган эди. Ўшандан бери шу ишдаман. Одамлар ишимдан хурсанд бўлса бўлди. Нафсиламбирини айтганда кишиларга чирой бағишлашдан яхшироқ юмуш йўқ бўлса керак.

— Ўғилларингиздан биронтаси касбингизни эгаллаганми?

— Беш нафари.

— Оилангизда нечта фарзандингиз бор?

— Саккизта. Етти ўғил, бир қиз. Ўғилларимдан Лутфулло, Абдулло, Муҳаммадамин, Нурилло, Неъматжонлар менинг касбдошларим. Ғайбулло бортмеханик, Ҳикматулла шофёр, қизим Мукаррама тикувчи.

— Меҳнаткаш оила экансиз. Ҳавасим келяпти, очиғи!

— Ҳавас қиладиган ери йўғов бродар. Бизнинг оила каби оилалар шаҳримизда қанча.

Мижоз Носир отанинг қўлини маҳкам қисиб хайрлашди.

— Раҳмат. Омон бўлинг, уста.

— Яхши боринг. Келиб туринг, укажон!

— Энди мен ҳам мижозларингиз қаторидаман, уста.

Носир ота уни кузатиб, келаётган йигитни қаршилади:

— Киринг, марҳабо ўғлим!

Т. ЙУЛДОШЕВ.

СУРАТДА: қўлигул уста Носир Файзиев (ўртада) ва унинг ўғиллари.

Т. Каримов фотоси.

Афғонистон Республикасида Савр инқилобининг 10 йиллигига

Муштарак мақсадлар

Дўст ва қўшни мамлакат Афғонистон диёрида катта байрам. Мамлакат халқи Савр инқилобининг ўн йиллигини нишонламоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистоннинг шаҳар ва қишлоқларида ҳам дўстларимизнинг шу байрамига бағишлаб турли тадбирлар ўтказиляпти.

Савр инқилоби ўн йиллиги муносабати билан Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги бош консули Ғулом Ҳазрат Ҳамгар мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди:

— Афғон ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик алоқалари қадимийдир. 1919 йилнинг март ойида ёш Совет давлати Афғонистон мустақиллигини тан олиб, яхши дўстлик алоқаларини ўрнатган эди. 1921 йилнинг февралида иккала мамлакат ўртасида имзоланган шартнома бу алоқаларни янада мустаҳкамлади.

Бунинг яна бир ёрқин далили — М. С. Горбачевнинг Афғонистон Республикаси президенти, АХДП Марказий Комитети Бош секретари Нажибулло билан учрашуви, улар қабул қилган Совет — Афғонистон Қўшма баёнотидир. Тошкентда имзоланган бу ҳужжат мамлакатларимиз ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Савр инқилобининг ўн йиллиги кунида Ўзбекистон диёрида ўтказилаётган Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ёшлари биринчи дўстлик фестивали доирасида бизнинг мамлакатимиз йигит ва қизлари ҳам қатнашаётганлиги айни муддаодир. Фестивалда қатнашиш учун Афғонистон Республикаси Демократик Ёшлар ташкилоти Марказий Комитетининг бўлим мудири Замир бошчилигидаги делегация ҳам келган. Фестиваль доирасида Афғонистондаги «Дарафше Жавонон» ва Тошкентдаги «Ёш ленинчи» газеталари ўртасидаги ҳамкорлик шартномаси имзоланди. Афғонистоннинг «Гулисурх» ансамбли бадиий ҳаваскорлари Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқлари бўйлаб ўтаётган фестивалда қатнашаяптилар.

Афғонистонлик дўстларимиз фестиваль программасига биноан Тошкентдаги 30-мактаб-интернатни бориб кўришди. Хоразм, Бухоро, Самарқанд областларининг шаҳар ва қишлоқларида бўлиб, бугун яна Тошкентга қайтиб келишди. Улар эртага Ўзбекистон ёшлар ташкилотлари комитетида ўзбекистонлик дўстлари билан учрашадилар.

Икки мамлакат халқларининг бузилмас дўстлиги намойишига айланган бу тадбирларда ёш афғон шоири Аҳмад Сидиқнинг шеърлари янгради. У дўстликнинг масофа билмаслиги, фестиваль байроқларининг баланд кўтарилишини жўшиб куйлаган.

Бундан ташқари фестиваль программасига биноан очилган тасвирий ва манзарали санъат асарлари кўргазмасида афғон болалари чизган расмлар ҳам намойиш этилмоқда. Уларда уруш ва тинчлик, совет ва афғон болалари дўстлиги мавзуси ёритилган.

Ташвишли сигнал

Пионер ёзи арафасидаги сансалорлик

Қуёш кундан кунга қиздириб, пионер ёзи яқинлашаётганлигидан хабар бермоқда. Ўзбекистон касаба союз ташкилотлари болаларнинг дам олиши учун тайёргарликни бошлаб юбордилар, қурувчилар ва ремонтчилар пионер лагерлари ва соғломлаштириш масканларини болалар қабул қилишга тайёргарлик ишларини авж олдирдилар. Аслида шундайми?...

Давлат нефть маҳсулотлари билан таъминлаш комитети, Ташметрополитен ва республика нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитети ходимлари болалари учун Чимёнсой дарасида қурилаётган пионер лагерининг тақдири анча мураккаблашиб қолди. 1981 йилда ўз маблағларини кооперация асосида бир ерга тўплаган бу ташкилотлар болаларнинг дам олиш муаммосини асосан ҳал этдик, деб енгил тортган эдилар. Чунки, уларнинг Главташкентстройдек обрўли пудратчилари, Узниипградостроительстводек ундан ҳам обрўлироқ лойиҳачилари бор эди. Уларнинг ҳаммаси муҳим объектга жуда катта масъулият ҳамда эътибор билан муносабатда бўлдилар. Бундай масъулият ва эътибор пионер лагери фойдаланишга топшириладиган муддат — 1985 йилгача давом этди, холос. Шу вақтгача манфаатдор ташкилотлардан биронтаси бир-бирига эътироз билдирмади. Пионер лагери ишга туширилиши барбод қилиниши билан табиийки, ким айбдор, деган савол кўндаланг бўлди. Худди ана шунда уларнинг дўстлигига путур етди, муносабатлар йил сайин, қурилишни тугатиш муддатлари кўчирилган сайин ёмонлашиб бораверди. 12-трест бинокорларини лойиҳа ҳам, смета ҳам, бошқа ҳужжатлар ҳам қониқтирмай қўйди. Лойиҳачилар объектни бунёд этиш вақтида қурувчиларнинг улар билан келишмай ўзбошимчалик билан лойиҳага ўзгартишлар киритаётганликларидан қаттиқ норозилик билдирмоқдалар. Буюртмачи — Тошкент шаҳар ижроия комитети курортлар ва соғломлаштириш муассасаларини қуриш ва улардан фойдаланиш бош бошқармаси гоҳида томонларни келиштиришга, гоҳида ускуналар етказиб берилмаётганлиги муносабати билан ўзининг айбдор эмаслигини исботлашга уринади.

Республика Госстройи ана шу тартибсизликлар билан шуғулланди. Лекин, ҳозирча ҳеч қандай натижалар бўлгани йўқ. Чунки ўтган йили қурилиш-монтаж ишлари планини бор-йўғи 12 процент бажарилган, ҳозир эса бу ерда ишлар умуман тўхтатиб қўйилган. Эндиликда Ўзбекистон касаба союзлари республика советига тушунтириш хатлари, рапортлар берилди ва у жуда масъул ташкилотлар ҳамда шу ташкилотлар раҳбарлари ўртасидаги жанжални бартараф этиш, уларни келиштириш билан шуғулланишга мажбур. Охир-оқибатда мақбул қарор қабул қилинади, деб ўйлаймиз. Лекин бундай қарор қачон қабул қилинаркин? Уч йил бўлдики, минглаб болалар ёз фаслида нормал шароитларда дам ололмаяптилар. Ваҳоланки, лагерь қуриб битказилса, бу бир вақтнинг ўзида 640 болани қабул қилиши мумкин. Қурувчилар, лойиҳачилар эса амалий иш ўрнига бор отангга, бор онангга деганларидек, сансалорлик билан шуғулланмоқдалар. Тошкент шаҳар ижроия комитети билан Главташкентстрой ҳаддан зиёд узоқ давом этган ва болаларга хос бўлмаган бу ўйинга хотима берадиган вақт етди.

В. ГЛАДИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Жадаллаштириш — давр талаби

Сўз ва иш бирлиги

Шаҳримиздаги «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳам ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида зарбдор суръат билан ишламоқда. Айни кунларда корхона шарафига юксак мажбуриятлар олиб ишламоқдалар. Корхона 1-тикув цехи партия ташкилотининг секретари Мавлуда Муҳаммаджонова биз билан суҳбатда қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Қайта қуриш ва жадаллаштириш программасининг ўткир талаблари кўплаб корхоналарда бўлгани каби бизнинг корхонамиз ҳаётида ҳам туб ўзгаришлар ясамоқда. Ҳозирги кунда планни уддалашгагина эмас, маҳсулот сифатини ҳозирги давр талаби даражасига кўтаришга ҳам алоҳида эътибор берилаётир. Бунинг асосий омили эса иқтисод ва тежамкорлик ҳаракатини кучайтиришдир.

1-тикув цехида йил бошидан буён 40 дан ортиқ ассортиментда маҳсулот тайёрланмоқда. Булар асосан хотин-қизларнинг кўйлак ва ички кийимлари, болалар ва эркаклар кўйлаклари, қизларнинг трикотаж кўйлакларидан иборат. Цехдаги 10 та потокда фақат юқори сифатли «Янгилик» индекси ва шартнома баҳолари бўйича маҳсулотлар тайёрланмоқда. Буниса Айменова, Феруза Мавлонова бошлиқ бригада комсомол-ёшлари ана шундай юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётган илғор бригадалардан саналади. Бригада аъзолари коммунистлар анжумани шарафига ўзаро социалистик мусобақани қизғин авж олдириб ишламоқдалар. Б. Айменова бошлиқ бригада тикувчилари шу мусобақада бир неча бор биринчи ўринни эгаллашди. Феруза Мавлонова бошлиқ бригада илгари қолоқлар сафида эди. Феруза бу бригадага бош бўлганидан бери коллективда ишлар юришиб кетди. Бригада комсомол-ёшларининг ишга кеч келиш ҳоллари, иш вақтини бекор ўтказиш, сабабсиз прогуллар ҳамда ишчилар қўнимсизлиги барҳам топди. Шу сабабли бригада илғорлар сафига чиқиб олди.

Йил бошидан бери цех бўйича тайёрланган ялпи маҳсулот 971.800 донадан ортиб кетди. Шунинг учун ҳам 13 минг донаси планга қўшимчадир. Топширилган вазифани бажаришга масъулият билан ёндашаётганлигимиз сабабли юзимиз ёруғ бўлмоқда. Кўрсаткичларимиз чакки эмас. Коллективимизда қолоқларга ўрин қолмаган. Илғор коммунист ишчиларимиз комсомолларга доимо ўрнак бўлишяпти. Назира Ваҳобова, Жўрахон Зайнутдинова, Гулсара Ҳусанова, Евгения Чернова, Норания Мазидуллина сингари кўплаб жонкуяр коммунистлар ёшларга астойдил устозлик қилишмоқда. Улар ойлик планларини доимо 150-160 процент адо этиб, сифатли ва унумли иш бажаришга эришмоқдалар.

Коллективимизда Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси кунигача тўрт йиллик ва уч ярим йиллик планни бажаришга аҳд қилган тикувчилар кўпчиликни ташкил қилади. А. Просина, М. Тўлаганхўжаева, М. Мусаева, И. Суздальцева сингари пешқадамлар шулар жумласидандир. Улар шу кунларда янада ғайрат ва шижоат кўрсатиб меҳнат қилиб, кўзланган марралар сари дадил одимламоқдалар.

Бу ленинча меҳнат анъаналари садоқат билан давом эттирилаётганлигининг ёрқин далилидир.

Суҳбатни Д. ИКРОМОВА ёзиб олди.

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи ўртасида ўзаро социалистик мусобақада пешқадамликка интилаётган илғорлар кўпчиликни ташкил этади. Смена топшириқларини муттасил ошириб адо этаётган комсомол-ёшлар бошқаларга ўрнак бўлишаяпти. Беш йилликнинг учинчи йилида коллектив маҳсулот сифатини янада яхшилашга қатъий аҳд қилган.

СУРАТДА: корхонанинг тикувчилик цехида.

В. Миленький фотоси. (ЎзТАГ).

Республика бўйлаб

Пиллачилар иш бошлашди

Сурхондарё область меҳнатчилари пилла боқишга киришдилар. Жарқўрғон, Термиз, Ангор ва Гагарин районлари хўжаликларининг инкубаторларидан олинган 13 минг қути қурт уруғи боқиш учун тарқатилди. Бу — областда мавжуд қурт уруғининг деярли ярмини ташкил этади. Оилавий звенолар қурт боқадиган бўлдилар. Бу йил ана шундай коллективларнинг кўпчилигига қурт боқиладиган типовой бинолар ажратилди. Уларни томорқа участкаларида осонгина қуриб олиш мумкин.

Бу йил Сурхондарё область пиллачилари давлатга 1300 тоннадан ортиқ олий сифатли пилла сотиш мажбуриятини олганлар.

Йўл четидаги... резервлар

Москва районидаги «Правда» колхозида йўл чеккаларига ўтқазилган токлар икки-уч йил ўтар-ўтмас фойда келтира бошлайди. Мазкур хўжалик аҳолиси хўжаликлараро ва ичкари йўллар четига 8 минг тупдан ортиқ ток, шунингдек ўрик, олхўри, олча, беҳи кўчатлари ўтқаздилар.

Ҳар бир далачилик бригадаси йўл бўйидаги боғларни парваришлаш учун одам ажратди. Уларнинг иш ҳақи йил давомида кўчатлар парвариши ва улар аҳволи қай даражада бўлишига боғлиқ қилиб қўйилди.

Иқтисодчиларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, колхоз келгуси беш йилликда ана шу токзор ва боғларда йилига ҳозирги майдонлардан олинадиган миқдорда мева етиштирадиган бўлади. Буни худди ана шундай боғлар ҳозирнинг ўзидаёқ яхши ҳосил бераётган Ленин районидаги «Правда Востока» ва «Социализм» колхозларининг тажрибаси кўрсатиб турибди.

Мавсум бошланди

Қашқадарёдаги Ғафур Ғулом номли давлат наслчилик заводида дастлабки минг бош қўй жуни қирқилди. Мамлакат чорвадорлари социалистик мусобақасида олдинда бораётган хўжаликнинг тажрибали чўпонлари ҳар бош қўйдан 1 килограммгача жун олишмоқда. Илғорлар орасида Н. Чўянов бошлиқ оилавий звено аъзолари ҳам бор.

Бу йил хўжаликда 32 минг бош қўй жуни қирқилиши керак. 70 дан ортиқ жун қирқувчилар хўжалик маъмурияти билан меҳнат шартномаси тузиб, жун қирқиш мавсумини икки ҳафтада тугатиш мажбуриятини олдилар. Жуни қирқилган жониворлар ёзги яйловларга олиб чиқилади, у ерларда қўзилардан отарлар ташкил этилади.

БЕШ ЙИЛЛИК ЗАРБДОРИ

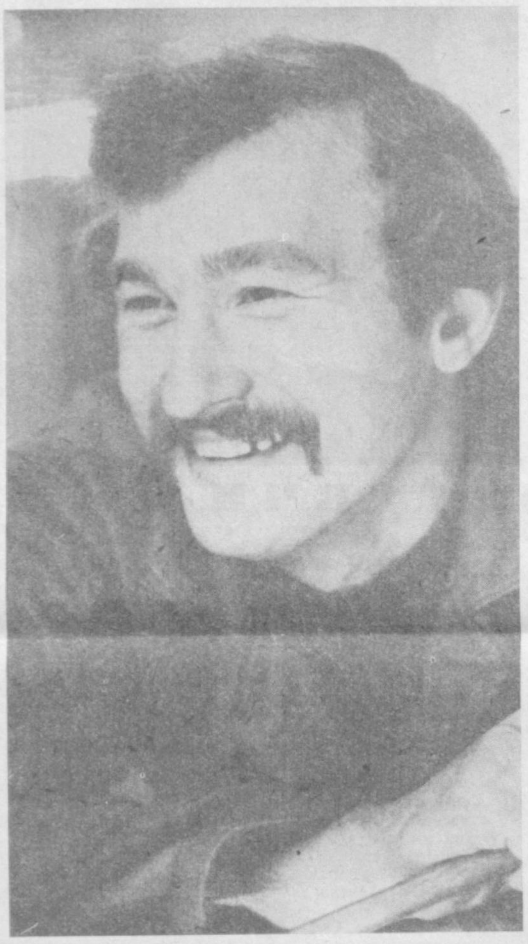

Беш йиллик зарбдори Павел Сиротинни 1-троллейбус депоси коллективи ғоятда ҳурмат қилади. У ҳамиша ўз зиммасидаги топшириқларни сидқидилдан бажариши, хушмуомалалиги, камтарлиги билан ана шундай ҳурматга сазовор бўлмоқда.

СУРАТДА: П. Сиротин.

М. Нуриддинов фотоси.

Жиддий эътибор керак

Тошкент тўқимачилик комбинатида бугунги кунда бир қатор меҳнат коллективлари тўла хўжалик ҳисобига ўтиб ишламоқда. Жумладан, 2-йигирув-тўқув фабрикаси ҳам комбинатда биринчилардан бўлиб янгича шароитда иш олиб бораяпти. Мазкур коллектив ўтган йилиёқ ўз кучини хўжалик юритишнинг янгича шароитларида синаб кўрган эди. Бу йил эса, улар хўжалик ҳисобининг ўзига хос афзалликларини амалда яққол намоён этишмоқда.

Янги шароитда ишлаш фабрикага бир қатор янгиликларни олиб келди. Баъзи бир цехларни замонавий серунум техника билан жиҳозлаш жадал суръатларда давом эттирилаяпти. Эски дастгоҳлар ўрнини ихчам қурилмалар эгалламоқда. Буни фабриканинг йирик цехларидан бири — 3-тўқув цехи мисолида ҳам кўриш мумкин.

Бу цех коллективи шу йилнинг бошида хўжалик ҳисобига ўтди. Цехда янги шароитнинг жорий этилиши билан эски АТС—В— 200 маркали тўқув ускунаси янги, мокисиз АТПР — 104 дастгоҳлари билан алмаштирила бошланди. Қолаверса, бу ерда 48 та янги техника ишга туширилди.

— Цехимизни техник жиҳатдан қайта қуроллантирмай туриб, янгича шароитларда иш бошлашимиз мумкин эмас эди, — дейди цех бошлиғи Фурқат Султонов. — Шунинг учун ҳам ишни ана шундан бошладик. Цехдаги мавжуд АТС маркали дастгоҳларнинг 384 тасини янги 288 та АТПР дастгоҳига алмаштиришни мўлжаллаяпмиз. Ҳозир яна 48 та ускуна монтаж қилинмоқда. Йил охирига қадар уларнинг 192 таси ўрнатилиб, ишга туширилади.

АТПР — 100 пневморапирли тўқув дастгоҳлари дастлаб шу фабриканинг 2-цехидан ўрин олганди. Бу ускуна ўзининг серунумлиги, шовқинининг камлиги, озода ва кўркамлиги билан тезда шуҳрат қозонди. Ўша вақтларда фабриканинг машҳур тўқувчиси, СССР Олий Советининг депутати Каромат Ёқуббоева цехда биринчилардан бўлиб шу янги, мураккаб техникага юқори зичликларда хизмат кўрсата бошлади. Цех янги техника билан тўла жиҳозлангач, Кароматнинг издошлари сафи ҳам анча кенгайди. Эндиликда янги маркали техниканинг яна бири — учинчи цехга ўрнатилмоқда. Янги шароитларга ўтилгандан буён орадан ўтган уч ойлик фурсат ичида коллективда муҳим ўзгаришлар юз берганини кўрсатди. Жумладан, хўжалик ҳисоби ишчиларни ишга янгича муносабатда бўлишга, хом ашё ва иш вақтидан тежамли фойдаланишга ўргатди.

Дастлабки ойлар шубҳасиз, колектив учун бир оз мураккаб бўлди. Бу ойда фабриканинг оҳорлаш бўлими ва маҳсулот саралаш бўлими билан тузилган шартномага мувофиқ сифати паст матолар ишлаб чиқарилгани, яъни ўлчамли ва қийқимли лахтак чиқишининг нормадан кўп бўлгани учун 1137 сўм миқдорида жарима тўланди. Лекин янги шароит талабларини тўғри тушунган коллектив март ойида план-топшириқни 103,5 процентга уддалаб, қўшимча 17 минг метр юқори сифатли хом сурп тўқиб чиқаришга муваффақ бўлди. 1232 сўмлик иш ҳақи фонди тежалди. Шунингдек, шу ойда меҳнат унумдорлиги кўрсаткичи ҳам 107,3 процентни ташкил этди, маҳсулот сифати кўрсаткичи 7 процентга юксалди.

— Янги техника қандай афзалликларга эга? — сўраймиз цех бошлиғидан.

— Биринчидан, янги АТПР —104 маркали мокисиз дастгоҳларда унумдорлик анча юқори, — дея сўз бошлади у, — яъни бир соатда эски дастгоҳда 2 метрга яқин мато тўқилса, янги техникада соатига 3 метрдан зиёд мато тўқиш мумкин. Эски дастгоҳларимиз урушдан олдин, 1939 йилда ўрнатилган дастгоҳлар эди. Вақт ўтиши билан бу техника маънавий жиҳатдан эскириб, талабга жавоб бермай қолди. Сўнгги пайтларда унда ишлаган ишчи жисмоний жиҳатдан толиқиб қоладиган бўлди. Бунинг устига бу дастгоҳларда лахтак ҳамда брак кўп чиқарди, ип узилиш ҳоллари ҳам учраб турарди. Натижада буларнинг ҳаммаси сифатга жиддий таъсир кўрсатарди. Ўзингизга маълум, бугунги кунда инсон омилига жиддий эътибор кераклиги хусусида жуда кўп гапирилаяпти. Бинобарин, биз ҳам ишчилар учун қулай меҳнат шароити яратмай туриб, улардан план талаб этолмаймиз.

Ҳа, бу ердан ўрин олаётган янги, ихчам, қулай техника цех кўркига-кўрк қўшмоқда. Уни коллективнинг пешқадам тўқувчилари Галина Хайруллина, Мавжуда Холиқова, Нодира Рўзиқулова, Гулнора Ражабовалар бошқаришмоқда. Ҳозирда цехда дастгоҳлар харидоргир мато 647-артикулли сатин ҳамда кўйлакбоп «лиана» матоси ассортименти билан созланган. Жумладан, янги дастгоҳларда сатин газламаси ҳам юқори сифат билан тўқилаяпти. Цехни айланар эканмиз, бир манзара бизни ранжитди. Дастгоҳлар устига тутилган целлофан ёпғичлар, полда тўпланиб қолган сув кўлобчалари чиндан кишини ранжитарди.

— Томдан чакки ўтиши ҳақида фабрика бош механигига бир неча бор айтганмиз, — дейди цех меҳнат коллективи кенгашининг раиси, бригадир Йўлдош Мадаминов. — Афсуски, ҳар йили шу томлар ремонтдан чиқариладию, сифатсиз қилинган иш қишга бормай очилиб қолади. Бу аҳвол биргина бизнинг цехда эмас, бутун фабрикада, деярли ҳар бир цехда учрайди. Уни тузатиш, бирор чора кўриш тўғрисида ҳеч ким бош қотирмайди. Томдан ўтаётган чакка тўқилаётган газлама сифатига таъсир этмайди деб, ким кафолат бера олади, ахир?!

— Цехда ёритиш системалари ҳам нормадан анча паст, — суҳбатга қўшилди ветеран тўқувчи Г. Хайруллина. — Мен аввалари кўп йил эски дастгоҳларда ишлаганман, гапнинг очиғи, узилган ипни кўзойнак тақиб улашга мажбур бўлардик, негаки, ёруғлик дастгоҳ устига етиб келмасди. Ўтган йили комбинат энергетиклари цехда иш бошлашган эди, ўлда-жўлда ташлаб кетишди.

Шубҳасиз, тўқувчининг гаплари ҳақ. Зеро, бугунги қайта қуриш даврининг талаби ҳам худди шундай. Қулай шароит йўқ жойда қандай унумдорлик бўлсин?! Наҳотки, корхона маъмурияти буни билмаса! Қачонгача муаммолардан юз буриш, уларни ҳал этишга панжа орасидан қараш мумкин?

З. ДЎСТМУҲАМЕДОВА,
кўп нусхали «Тўқимачилар овози» газетасининг ходими.

Бунёдкорларга амалий ёрдам

Ўрта Осиё медицина педиатрия институтида ёзги студент қурилиш отрядларини ташкил этишга киришилди. Бу йил студентлар активлигини ошириш, уларни ўз-ўзини бошқариш ишларига жалб этиш мақсадида талай ишлар амалга оширилмоқда. Ёшлар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига янги режаларни белгилашди.

Яқинда институт студентларининг мурожаати эълон қилинди. Унда талабалар ўз хоҳишлари билан республикамизнинг олис районларига бориб, қишлоқ аҳолисига санитария-гигиена ишларини йўлга қўйиш ва яхшилаш, аҳоли ўртасида санитария-профилактика ишларини кучайтиришда ёрдам кўрсатиш истагида эканликларини билдирдилар.

Бу йил ихтисослашган медицина отрядлари ташкил қилинмоқда. Уларнинг кўпчилиги Тошкент ва Қашқадарё областларида бўлиб, аҳолига медицина ёрдами кўрсатадилар. Ҳар йилгидагидек, институт студентларидан тузилган қурилиш отрядлари шаҳримиздаги бир қатор қурилиш объектларида ҳам фидокорлик намуналарини кўрсатадилар. Тюмень ҳамда Коми АССРда қурувчиларга амалий ёрдам беришади.

Ўтган йили Тюменда бўлган отряднинг жанговар аъзолари томонидан 600 минг сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилган эди. Бу йил ҳам анъанани давом эттириш юзасидан яна шартнома тузилди. Суннатилла Асомов, Фахри Байрамов, Эркин Худойқулов бошчилик қилаётган жанговар отрядларнинг аъзолари ўз хоҳиши билан Тюменга отланишади. Яна бир отряддаги 30 студент эса Сирдарё областининг пахта далаларида терим мавсумида институт студентлари истиқомат қиладиган дала шийпонларини ремонт қилишади. Шунингдек, институтнинг спорт-соғломлаштириш лагерини ремонт қилиш борасидаги ишлар ҳам қизийди. Бунинг учун 25 кишилик отряд жалб этилади.

Булардан ташқари Тюменда — 50, Томскда — 30, Ангренда — 25, Тошкент шаҳрида 100 киши қурувчиларнинг энг яқин кўмакчисига айланишади.

Д. СУЛТОНОВА.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ВАРШАВА. Варшавада Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган «Халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик» конкурсининг якунлари чиқарилди. Зелена — Гура шаҳридаги ҳунар-техника билим юртининг муаллими Богдан Чисминьский, люблинлик бинокор-инженер Ирена Павлат, Ченстохова воеводалигининг Клобуцк шаҳарчасидан умумий таълим лицейининг ўқувчиси Барбара Клюба уч асосий мукофот — Совет Иттифоқига бепул саёҳат йўлланмаларини олдилар. Польша — Совет дўстлиги жамиятининг корхоналар ва ўқув юртларидаги бошланғич ташкилотлари активлари бажарган бир нечта коллектив иш алоҳида тақдирланди.

Польшада кўп миллионли ўқувчилари бўлган оммавий нашрлар — Польша — Совет дўстлиги жамиятининг органи — ҳафталик «Пшиязнь» газетаси, «Пшиячулка» хотин-қизлар журнали, «Экспресс вечорни» оқшом газетаси, шунингдек Совет Иттифоқида чиқадиган «Культура и жизнь» журналининг редакциялари шу муваффақиятли конкурсни ўтказиш ташаббускорлари бўлишди. 4 мингга яқин ишни, шу жумладан анчагина коллектив ишларни олган жюри қийин синовга дуч келди. Ҳамма саволларга тўла-тўкис жавоб қайтарибгина қолмай, ўз ишларини ранг-баранг қилиб безаган муаллифлар афзал кўрилди.

* * *

БУХАРЕСТ. Констанца портида Руминиянинг биринчи денгиз пароми «Мангалия»да байроқ кўтарилди. Паром Галац шаҳридаги кемасозлик корхонасида қурилган. 185 метр узунликдаги бу кема юк ортилган 107 та темир йўл вагонини ёки ҳар бирининг узунлиги 15 метргача борадиган кўп юк ортувчи юздан ортиқ прицепли автомобилни ёки «Ро-Ро» халқаро системасида денгиз орқали ташиладиган бошқа юкларни орта олади. Паром ер сунъий йўлдошлари орқали навигация қилишда ҳамда юклар ва кема айрим агрегатларининг ҳолатини назорат этиб туришда ишлатиладиган электрон ҳисоб ва телевизион системалар билан, тунда кўриш приборлари, бошқа замонавий аппаратлар, шу жумладан совет корхоналарида ясалган аппаратлар билан жиҳозланган. «Мангалия» биринчи рейсида Руминиянинг 850 та тракторини Сурияга элтади.

50 ЙИЛДАН СЎНГ...

ПАРИЖ. Франция Сен-Кантен шаҳри яқинидаги ташландиқ темир йўл станцияси районининг почта қутичасидан топилган иккита хат ярим аср «саёҳат» қилибди. Франция почта идорасидагилар хатлар 1937 йилда юборилган, деб ҳисобламоқдалар. Шунча йил ичида конвертларнинг елими кўчиб кетган, аммо хат текстини қийналмай ўқиш мумкин бўлган. Яхшиямки, бу хатларда шошқич бирон гап ёзилмаган экан...

ҒАРОЙИБ РЕКОРД

ЛИССАБОН. Португалия пойтахтида перулик 55 яшар бизнесмен Фелипе Карбонель тўхтовсиз латифа айтиши билан янги жаҳон рекордини қўйди. Унинг «қиссаси» уч кечаю-кундуз давом қилди ва ўзи 1984 йилда қўйган ва қайд этилган аввалги рекорддан 24 соат ўзиб кетди. Ўшанда перулик афанди ўзи яхши биладиган бир неча тилда латифалар, ҳазил-мутойибалар айтган ва сўз ўйинлари қилганди. Латифагўй бу ғалати марафон чоғида фақат сув қўшилган лимон шарбати билан қаноатланди, холос. Ф. Карбонелнинг янги «ютуғи» «Гиннеснинг рекордлар китоби»га ёзилади.

Объективда — АҚШ

Сан-Францискода АҚШнинг Марказий Америкадаги босқинчилик сиёсатига қарши норозилик намойишида иштирок этганлиги учун 25 га яқин америкалик тинчлик тарафдорлари қамоққа олинди.

500 дан зиёд намойишчи — ишчилар, хизматчилар, студентлар — Рейган маъмуриятининг мазкур регионадаги аҳволни янада кескинлаштиришга қаратилган сўнгги тадбирларидан қатъиян норозиликларини изҳор этиш учун шаҳар марказида, федерал муассасаларнинг ваколатхоналари жойлашган бино олдида тўпландилар. Маълумки, АҚШ сара қўшинларининг қўшимча бўлинмалари яқинда Гондурасга йўлланган эди. Улар ҳозир бевосита Никарагуа чегаралари яқинида кенг кўламдаги маневрларда иштирок этишмоқда.

Аммо маҳаллий маъмурият вакиллари мазкур намойишни «қонунга хилоф» деб эълон қилишди ва шу ерга кучли полиция нарядларини чақиришди. Таёқлар билан қуролланган «тартиб посбонлари» куч-ғайрати билан намойишчилар тарқатиб юборилди. Ҳибсга олинганларга «рухсат берилмаган йиғилишларда иштирок этганлиги учун» деб айб қўйилди.

СУРАТДА: намойиш қатнашчиларини қамоққа олиш.

АП — ТАСС фотоси.

КАЛЕЙДОСКОП

ҲИД БИЛИШ ҚОБИЛИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН РОБОТ

Инсониинг ҳид билиш механизми ҳали тўлиқ ўрганилган бўлмаса ҳам ҳидлашга ўргатилган дастлабки робот пайдо бўлди. Рейтер агентлигининг хабар беришига қараганда мазкур робот Японияда, Токио технология институтининг профессори Тоёсаки Морицуми раҳбарлигида бир гуруҳ олимлар томонидан яратилган. Профессор уни ҳидни фарқлаш қобилиятига эга бўлган жаҳондаги ягона робот деб ҳисобламоқда. Унинг хотирасига турли-туман рангларнинг таҳлили ёзма равишда жойланган.

Морицуми «Ҳидни фарқловчи» робот, масалан озиқ-овқат ва упа-элик маҳсулотларининг сифати устидан назоратни амалга оширишда кенг қўлланилиши мумкин, деб ҳисоблайди.

ТАДҚИҚОТЛАР ДАЛОЛАТ БЕРАДИ

Пошнанинг хизмат муддатини қандай қилиб узайтириш мумкин? Бу ҳозир пойабзал саноати олдида турган энг долзарб муаммолардан биридир. Ана шу саволга тўғри жавоб бериш учун уларга қандай оғирлик тушишини аниқ билиш керак. «Берлинер цайтунг» газетасининг хабар қилишига қараганда, инглиз пойабзал фирмаларидан бири ана шу мақсадда махсус тадқиқотларни олиб борган. Тадқиқот натижалари ҳаммани ҳайратда қолдирган эмиш. Ўзингиз ҳам бир ўйлаб кўринг: агар аср бошларида бир одам бутун умри мобайнида ўртача 75 километр масофани пиёда босиб ўтган бўлса, ҳозирги кунда бу рақам атиги 24 минг километрни ташкил этади холос. Ҳозирги кўпгина касалликларнинг сабаби эҳтимол шундан эмасмикан?

Тадқиқот муаллифларининг келажакка мўлжалланган башоратлари ҳам қувонтирмайди. Агар мавжуд аҳвол ўзгармайдиган бўлса, 2032 йилга келиб одамлар мутлақо пиёда юрмайдиган бўлиб қолишади. Мазкур хулоса мунозарали бўлса ҳам, одамни ўйлантириб қўяди.

Аҳолига пуллик хизмат

Самарқанд чинни заводида чиннидан зираклар, кулонлар, тўғноғичлар ва бошқа тақинчоқларга буюртма бериш мумкин. Бу корхонада ташкил этилган аҳолига пуллик хизмат кўрсатишнинг яна бир туридир.

— Ҳар бир буюм, — дейди рассом И. Своровкина, — муаллифнинг ноёб асаридир. Буюртма жуда оз нусхада бажарилади. Биз кўпинча безаклар қандай бўлишини буюртмачининг ўзи билан муҳокама қиламиз.

Бу йил корхонада 40 минг сўмлик турли хил тақинчоқлар ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Завод, бундан ташқари, яна бир қатор пуллик хизмат кўрсатмоқда. Чунончи, юбилейлар ва байрамларга табрик сўзлари ёзилган чиройли кўзалар, лаганлар буюриш мумкин. Корхона ҳаммаси бўлиб камида юз минг сўмлик пуллик хизмат кўрсатмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

Ушоқча

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ВА «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» ГАЗЕТАЛАРИ ЖАМОАТЧИЛИК РЕДАКЦИЯСИНИНГ ОЙЛИК НАШРИ

№ 4 1988 ЙИЛ апрель

Қардошлик энг табаррук туйғу!

Дўстлик қудрати

Вертолёт тун ярмига яқинлашганда аэропортга келиб қўнди. Чинқириб етиб келган «тез ёрдам» машинаси пўлат пропеллер остига келиб жойида қотиб қолди. Оқ халатли кишилар парраклар тўхташини ҳам кутмасдан ўзларини вертолёт ичига уришди. Юракдан яраланган литвалик солдат Роландос Валиснинг аҳволи ниҳоятда оғир эди. Афғон шифохонасидаги врачлар шу қарорга келишди: юракда мина осколкаси қолган йигитни тезда Тошкентга жўнатиш зарур.

Ярадор яна самолёт бортида. Икки соат учиш керак. Ёш организмдан мадор кетган, юрак уриши дақиқа сайин сусайиб борар, ҳар зумда ўлим таҳдид солиб турарди. Ўзбек ва афғон шифокорлари Валис ҳаёти учун самолётдаёқ «жанг» бошлаган эдилар.

Юракдаги металл парчасини олиб ташлаш энг мураккаб операциялардан бири. Энг тажрибали врачлар сунъий қон айлантириш аппарати ёрдамидагина бундай операцияларни қилишлари мумкин. Бу жуда хавфли иш эса ҳозирча фақат Москва ва Ленинграднинг энг йирик клиникаларида амалга оширилмоқда.

Беморни эса тағин самолётга ўтказиш... Йўқ. Инсон ҳаёти бой берилади. Шу ерда, госпиталда операция қилиш керак. Хатарлими? Ҳа. Лекин бошқа чора йўқ.

Бу вазифани бажаришни тажрибали хирурглар Юрий Шевченко билан Михаил Рижало ўртоқлар ўз зиммасига олишди. Операция жараёнида юрак уриши 2 минуту 25 секунд тўхтаб қолди. Ана шу қисқа фурсат ичида хирурглар юракдан металл парчасини олиб ташлаб, ярага малҳам беришга улгурдилар. Юрак яна ишлаб кетди. Ўзбек ва афғон шифокорларининг ғайрати ва икки рус хирургининг маҳорати туфайли литвалик йигитнинг ҳаёти сақлаб қолинди. Дўстлик ўлимдан устун келди.

Эрта-индин Валис шифохонадан батамом соғайиб чиқади.

Дилором ОЛЛОЁРОВА,
педагог.

Республика Модалар уйининг кийимлар конструкторлиги бўлимига Р. Скулкова раҳбарлик қилади. Барча янги модадаги кийим-кечаклар шу ерда яратилади. Буюртма бўйича тайёрланаётган маҳсулотлар ҳам харидорлар томонидан яхши кутиб олиняпти.

СУРАТДА: Р. Скулкова (ўнгдан иккинчи) ҳамкасблари даврасида.

Р. Шарипов фотоси.

Киевдан хат

Минг ўғил-қиз онаси

«Бувижон, ушбу мактубни украиналик минг-минглаб йигит-қиз фарзандларингиз номидан ёзяпман. Ишончим комилки, бу хилдаги хатларни Сиз, азиз бувижонимиз Молдавия, Озарбайжон, Белоруссия, Қозоғистон, Грузия ва Ленинграддаги ўғил-қизларингиздан ҳам олгансиз. Чунки ҳар йили баҳор субҳидами — апрель ойида Сизни туғилган кунингиз билан муборакбод этиш биз учун энг катта шарафдир.

Бултурги баҳор эсингиздами? Ушанда Солдат клубига одам сиғмай кетувди, чорак кам бир асрлик табаррук ёшингиз билан сизни табриклагани бу даргоҳга бутун Киев кўчиб келгандай эди. Сўз — партия ва комсомол ветерани, мамлакатимиздаги ҳамма миллат ёшларининг онахони Ҳайринисо Содиқовага, деганларида бутун зал оёққа қалқувди. Кўз ёшлари юзингизни ювиб, даҳшатли ўтмишингиз, бир парча нон учун ҳали суягингиз қотмай бойлар эшигида чўрилик қилганингиз, етим, деб эшитган ҳақоратларингиз, еган калтакларингиз ҳақида гапириб берганингизда ҳаммамиз намланган кўзларимизни яширишга мажбур бўлган эдик. 1925 йилда Калинин билан учрашган кунингиз Бутуниттифоқ оқсоқоли кўз ўнгида паранжи-чачвонингизни оловда куйдирганингизни гапирганингизда залдагилар шодликдан енгил нафас олишган эди.

Азиз бувижон, шу оқ қоғозни қоралаётганимда ёнимда рус Юрий Шедрин, қирғиз Алимқул Султонов, украин Владимир Лисий ҳамда қизларингиз Лариса Гришко, Галина Ефимовичкиналар ўзларидан дуои салом етказишимни мендан илтимос қилишди.

Яна бир сирни Сизга ошкор қилмоқчиман, бувижон. Сиз турмуш ўртоғингизнинг фронтда ҳалок бўлганлигини, ёлғиз фарзандингиз бевақт оламдан ўтганлигини, ҳозир эса бирор қариндош-уруғингиз йўқлигини биздан яширган эдингиз, аммо биз ҳаммасини билардик. Уксиманг бувижон, Сизни ёлғизлатиб қўймаймиз, биз комсомоллар Сизнинг фарзандларингизмиз. 50 йил давомида партия ва комсомол органларида ишлаб, бутун умрини халқ бахт-саодати, ёшлар камолотига бағишлаган сиздай муҳтарама онахон ҳаёти биз учун яшаш ва ишлашнинг энг юксак тимсолидир. Шу баҳор айёмида 76 табаррук ёшингиз билан ҳамма украиналик фарзандларингиз номидан сидқидилдан табриклайман.

Сизга чексиз эҳтиром билан: украиналик журналист

Ўғлингиз:
П. АНАТОЛЬЕВ.

СУРАТДА: Ҳ. СОДИҚОВА.

Азиз юрт аъло

Гаҳи шодлик, гаҳи қайғу,
ажаб дунё экан, дўстлар,
Бу бир бошда неча ғавғо,
неча савдо экан, дўстлар.
Пишарму қайнамай одам
тирикликнинг қозонида,
Синовда ким музаффардир
ўшал доно экан, дўстлар.
Ҳаёт устод бўлиб доим
мени кўп имтиҳон эттай,
Унинг ҳар бир сабоғида
неча маъно экан, дўстлар.
Дилимда қанча доғ қолди,
муҳаббат ташнасидурман,
Агарчи ишқ адо бўлмас
азим дарё экан, дўстлар,
Гаҳи оби ҳаёт истаб
саробга дуч келиб қолдим,
Мен интилган маёқлар
гаҳи рўё экан, дўстлар.
Сафарлар завқига ошиқ,
неча элларни кездим мен,
Ахир билдим, азиз юрт —
баридан аъло экан, дўстлар.
Ҳамиша куйлагай Носир
диёру ёрининг васфин,
Уларни ишқи юракда
мудом танҳо экан, дўстлар.

Носир МУҲАММАД.

Қатра

Юракдаги мактуб

Навбаҳорни тутдим
сўроққа,
У бетизгин туйғулардан
маст.
Ўгитларим олмас қулоққа,
Менинг билан гўё
қасдма-қасд —
Нақ балоғат ёшидаги
қиз...

Устоз!

Дала-тоғлар яшил либос кийиб, «табиат бетизгин туйғулардан маст» бўлган мана шу навбаҳор кунларида Сиз етмиш ёшга тўлдингиз. Туғилган кунларда, юбилей тантаналарида мезон қилиб айтилганидек, етмиш баҳорни кўрдингиз.

Етмиш ёш... Мана шундан 54 йилини Сиз ўзингиз севган касбга, ўз таъбирингиз билан айтганда «болажонларни ўқитиш, билимли қилиш»га бағишладингиз. Ҳали қўли қаламга келмаган мурғак гўдаклар. Сизнинг ёрдамингизда энг муқаддас — ОНА, ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК, ВАТАН, ОФТОБ сўзларини ёзишни ўргандилар.

Илк марта қизчамни етаклаб Сизнинг синфингизга олиб борганимда Сизнинг дарс беришингизга қараб касбингизга эътиқодингиз, садоқатингиз, Сизга термулиб турган қора кўзларга чексиз муҳаббатингиз хаёлимда турли сатрлар яратган эди: «... Болажон! Вақт келади, ҳали сен ўсиб-улғайиб, олам кезасан. Дунёнинг энг тиниқ ранглари, энг ёрқин бўёқлари, энг жарангдор қўшиқлари сеники! Ҳозирча сен Қуёш ардоғида, Нур ардоғида ва Бизнинг ардоқли кафтимиздасан!»

Қадрли устоз!

Бугун Сиз етмиш ёшга тўлдингиз! Етмиш баҳорни кўрдингиз! Лекин ҳаётингиз фақат баҳорлардангина иборат бўлмади. Унинг қаҳратон қишлари, рутубатли кузлари, жазирама ёзлари ҳам бўлди. Сиз умрингизнинг айрилиқу аламларга тўлган кузги оқшомларида ҳам, жон-жондан ўтиб кетувчи аёзли қишларида ҳам ИНСОН бўлиб қолдингиз. Энг қийин дақиқаларда ҳам ҳаётдан умидини узмаган, одамлардан яхшилик кутиб, ўзи ҳам шам мисоли охирги дақиқагача ёруғлик таратиш умиди сўнмаган қалбингиз қаршисида бошимиз ерга теккунча таъзим қилсак арзийди. Пешонангиз устидаги қават-қават чизиқлар шоирнинг ҳасратли, узун мисралари мисол ўз тарихига эга. Майда чизиқлар ҳам жонсиз фарзанд узра кўтарилган фарёдга ўхшайди. Лекин Сиз қиш кечаларидек ҳамиша бир хил узун бўлган ёлғиз тунларда ҳам мактабни, кичкинтойларни ўйлайсиз. Болалик оламининг беғубор йўлларидан юриб, ўзингиз ҳам маъсум гўдакка айланасиз. Орзуларингиз ясаган оқ кемада болажонлар билан олис денгизларга сузиб кетасиз...

Устоз!

Сиз фақат бизнинг фарзандларимизгагина эмас, бизнинг ўзимизга ҳам устозсиз. Сизнинг ҳаёт йўлингиз бизнинг ҳар биримиз учун мактаб — ҳаёт мактаби десак арзийди. Агар ҳар биримиз ўз иш жойимизда Сиздек ҳалоллик билан, садоқат билан, тўғрисўзлик билан меҳнат қилсак, жамият олдидаги, фарзандларимиз олдидаги бурчимизни маълум даражада бажарган бўлар эдик.

Яна баҳор келди. Табиат ўз ишини моҳирлик билан адо этади. Унинг ҳар бир дақиқаси мўъжиза. Кеча бўртиб турган куртак қачон гул очганию қачон мева тукканини сезмай қолади киши. Назаримда баҳор Сиз каби тиниб-тинчимас, меҳри дарё одамларнинг қалбидан андоза олгандек...

Маъсуда УБАЙДУЛЛАЕВА,
Техника ахбороти ва техник тадқиқотлар илмий текшириш институтининг ходими.

Ишонч

Бу воқеанинг бўлганига уч ойдан ошди. Ўшанда ишчи Ф. Галимовга ишонганлар ҳам бўлди, ишонмаганлар ҳам. Аммо Куйбишев район ирригация ва кўкаламзорлаштиришга ихтисослашган махсус бошқарма коллективининг кўпчилик аъзолари унга ишонишди. Ишонишмаганида бир инсон тўғри йўлдан адашиб эгри йўлга кириб кетиши мумкин эди.

... Яхшигина ишлаб юрган Ф. Галимов негадир кейинги пайтларда ишга кечикиб кела бошлади. Унинг биринчи ёлғонига участка бошлиғи Лола Жобирова ишонди. Иккинчисига ҳам. Учинчисида эса... иш куни тугагандан сўнг уни олиб қолиб суҳбатлашди. Ф. Галимов сўз берди, аммо бошини ердан кўтармади. Унинг ишга кечикиш сабаби кейинчалик иш ҳақи қўлга текканда маълум бўлди. У икки кун ишга кечикиб келди. Нима қилиш керак? Участка бошлиғи ўйланиб қолди. Бу ҳолга вақтида барҳам берилмаса, бошқаларга ҳам таъсир этиши мумкин. Участка ишчиларини йиғиб мажлис ўтказди ва кўпчиликнинг таклифига биноан Ф. Галимовнинг разряди пасайтирилди. Аммо бу жазо ҳам унга кор қилмади. Кўп ўтмай эски ҳолатини яна қайтарди. Участка бошлиғи бу ҳақда бошқарма раҳбарларига маълум қилди. Улар тартиббузар ишчининг хулқини ўртоқлик судига тавсия этишди. Суд ҳайъати Ф. Галимовнинг илгари судланган ва ҳеч қаерда ишламайдиган Қ. Валихонов ва В. Кузнецовлар таъсирига тушиб қолганлигини аниқлади. Унга бу йўлдан қайтиш зарурлиги охирги марта таъкидланди. Участка ишчилари уни оталиққа олишди, ишонишди ва янглишишмади. Мана уч ойдирки, у ишга кечикмайди. Ичишни эса, умуман ташлади. Ҳатто жамоат ишларига ҳам фаол аралашяпти. Агар Ф. Галимовга ўз вақтида ишонишмаганида эди коллектив бир ишчини йўқотган бўларди. Энг ёмони у тўғри йўлдан адашарди.

Кишиларга янгича муносабат таъсирида бир инсон ўз йўлини топиб олди.

Қилич МУСТАФОЕВ.

Фасллар эркаси

ҚЎШИҚ

Бу тонг ўзгачадир, ўзгача олам,
Қувончу завқ-шавққа тўлди
диллар ҳам.
Уйқудан уйғонди табиат гўё
Атрофга боқаман севинчла бу дам,
Фасллар эркаси — келибди кўклам!
Баҳорни муҳаббат элчиси дерлар,
Уйғонди далалар, сойлар, адирлар.
Дарахтлар кўз очди гул-япроқ ёзиб,
Юракдан қуюлиб келар сатрлар
Дилларга минг илҳом солибди
кўклам!

Ошиқ дил куйлайди бахтидан ёниб,
Булбуллар сайрайди жўшиб, қувониб,
Янграйди куй-қўшиқ, дилрабо ялла,
Тинглайди бахтиёр, ташна дил қониб,
Ҳар кўнгилга ошно бўлибди кўклам!
Сумалак, ҳалимлар тайёрлаб яна,
Ҳар ерда қизиди базму-тантана.
Латофат эшигин очиб баралла,
Ўзига ром қилгач, бу Ватан — она
Умрбод элимда қолибди кўклам!

Дилором ИКРОМОВА.

Лолазор...

Боғча бўлмаса қийин

Шаҳримизнинг Октябрь районида асосан кўп болали оилалар истиқомат қилишади. Бундай хонадонлар айниқса Оқлон, «Кўкча дарвоза»си атрофида кўплаб топилади. Лекин шунга қарамасдан бу ерларда битта ҳам типовой боғча йўқ, қани энди шу Оқлонда ҳам битта типовой боғча қурилса. Биздан анча нарида жойлашган 226, 90-боғчаларга қатновчи болалар кўп ҳам қийналмаган бўлардилар. Эрталаб транспорт масаласи ҳаммага маълум, 27-автобус доим тиқилинч бўлади. Бу айниқса кичкинтойларни, ҳамда ишга шошилаётган ота-оналарни қийнаяпти.

Оқлондаги 226 ва 90-болалар боғчаларига жами бўлиб 200 тага яқин бола қатнайди. Ясли группаси йўқ, 90-боғча эса умуман авария ҳолатида.

Шундай экан, янги боғчалар барпо этиш масаласи биринчи навбатдаги масала бўлмоғи лозимку! Болалар келажагимиз — ҳамма яхши нарсалар улар учун деймиз. Деймизу амалда унутиб қўйяпмиз. Жамиятимизга етук инсонларнинг етишиб чиқиши боғча ва яслидан бошланишини унутмайлик.

А. УСМОНОВА.

Патир нон

Нондан азиз нарса борми дунёда?! Нонсиз тирикчилик ўтказиш мумкинми? Яқинда генерал Петров кўчасига бурилишда ўқув нон комбинатининг филиали ишга туширилди. Ҳозирги кунда атроф маҳаллада яшовчилар, йўловчиларга бу ерда тайёрланаётган иссиқ, мазали патир нонлар манзур бўлмоқда.

Эрталаб ишга шошиб кетаётсам маҳалламизнинг табаррук отахонларидан 90 ёшли Шоди ота тўхтатдилар.

— Қўшни, бизнинг миннатдорчилигимизни газета орқали қўли енгил новвойларга етказсангиз, — дедилар қўлларидаги рўмолга тугилган чиройли патир нонларга ишора қилиб. — Қаранг, кишининг кўзини олади-я. Ишқилиб қўллари дард кўрмасин. Давлатимизга ҳам минг раҳмат.

Отахоннинг гаплари билан ишдан қайтишда нон заводига кириб учрашдим. Бизга бир неча турда иссиқ мазали нонларни етказиб бераётган кишилар Муҳаррам Муҳсимова, Иқболхон Бобоева ва Нишон Хўжаевлар экан. Корхона раҳбарларига новвойларнинг ҳалол меҳнатидан барча миннатдор эканлигини етказиб бундан буёнги ишларида муваффақиятлар тилаб қайтдим.

Ҳожиакбар АЗИМОВ.

Миннатдормиз

Бизнинг оила аъзолари жами ўн хил газета ва етти номдаги журналларга обуна бўлишган. Илгари бизнинг кўчага хизмат қилган 147-алоқа бўлими ва унинг почтальонларидан кўп марта хафа бўлганмиз. Чунки газета ва журналлар баъзи пайтларда бир неча кунлаб, ҳатто ҳафталаб келмас эди. Айрим сонларини ололмай умуман йўқолиб кетган пайтлари ҳам бўлганди. Бунинг оқибатида улар устидан шикоятлар ёзишга тўғри келганди.

Шу йилдан бошлаб кўчамизга янги почтальон тайинланди. У келдию, ҳаммаси ўзгарди. Хонадонларга ҳар куни эрталабданоқ газета ва журналлар етиб келадиган бўлди. Бундан барча хурсанд. Айниқса қарилик гаштини сураётган отахон ва онахонларимиз кундалик янгиликлардан ўз вақтида хабардор бўлиб боришяпти.

Яқинда жонкуяр почтальон Владимир Васильевич Модин билан суҳбатлашиб қолдик. Пенсияга чиқса ҳам ёшлардек ғайрат билан меҳнат қилаётган отахонга ўз миннатдорчилигимизни билдирдик. Қани энди ҳамма ҳам Владимир Васильевичга ўхшаб ўз ишига фидойи, тиниб-тинчимас бўлса.

Наргис РАЗЗОҚОВА.
ТошДУ студенти.

Республика кўз касалликлари шифохонаси сўнгги йилларда замонавий техника билан тўла таъминланган ҳолда беморларга хизмат кўрсатяпти. Бу ерда кўплаб тажрибали врачлар меҳнат қилишади.

СУРАТДА: хирург Н. Умарова операция пайтида.

Р. Шарипов фотолари.

Қадр

ёки ўқитувчи обрўси ҳақида баъзи мулоҳазалар

Оламда яккаю ёлғиз бир касб эгаси бор, жамият тараққиёти ҳам, инсоннинг шаклланиши ҳам, маънавият ва маданият дурдоналарининг вужудга келиши ҳам ана шу мўътабар зотга, унинг савияси ва меҳнатига боғлиқ. Гап ўқитувчи ҳақида бораётганини муҳтарам газетхон аллақачон тушуниб етган бўлса керак. Қадим-қадимдан халқимизнинг муаллимга эҳтироми баланд бўлганига тарих гувоҳ. Мадраса ёки мактаб домласи даврага кириб келганида, унинг ёшидан қатъий назар, дарров ҳамма оёққа қалқиб, тарбиячи ҳурмати учун энг кекса қоматлар ҳам таъзимга эгилган, уйларнинг тўри ҳамиша ўшаларники бўлган. Инқилобдан кейин эса бу обрў-эътибор энг юксак даражага кўтарилди. Ўша пайтларда озода кийиниб, қўлида китоб ёки папкаси билан кўчадан ўтиб бораётган муаллимнинг олдини кесиб ўтиш жуда катта одобсизлик бўлганлигини боболаримиз ҳали-ҳанузгача эслаб юришади, Зотан, инсониятни алжабрдан алгоритмга, алифдан буюк алломаликка етаклаб келган энг улуғ сиймо ҳам шу ўзимизнинг оддий ва камтар ўқитувчимиз эмасми?

Афсуски, турғунлик даврида устозларимиз обрў-эътибори бироз сусайди, аччиқ бўлсада, бу ҳақиқатни тан олмасдан иложим йўқ. Амалпарастлик зуғумни, пул калондимоғликни баланд поғонага кўтаргандан кейин табиийки, камтарлик ва одоб-ахлоқ сийқалашади. Аслида ҳам худди шундай бўлди. Ҳамма нарса: билим ҳам, халқимизга хос самимий мулозамат ҳам, меҳр-оқибат ва қадр-қиммат ҳам кўп жойларда пахтага бой бериб қўйилди. Агар бирор сабаб билан 2—3 ўқувчи теримга чиқмаса ўқитувчи раис ёки бригадирдан куракда турмайдиган ҳақоратлар эшитар, билим савияси тўғри баҳоланиб, ўқувчига «2» қўйилса ёки у синфда қолдирилса, «Сиз мактабда ўзлаштириш процентини пасайтириб юборяпсиз», деб директордан дакки ерди. Бу ҳол эса кичкинтойларда ўз ўқитувчиларига нисбатан ҳурматсизлик уйғотар, баъзи болалар барибир «3» қўйишади, деб тараллабедод қилиб юраверишарди.

Пулпарастликнинг авж олиб кетганлиги ҳатто айрим шахслар томонидан ўқитувчиларга нисбатан писандсизлик кайфиятини вужудга келтирди. Собиқ Баландмачит маҳалласида Аббосхон исмли ҳар томонлама етук, айни пайтда жуда маданиятли ўқитувчи бўлғуси эди. Бир куни Аббосхон ака гўшт олиш мақсадида дўконга чиқиб, ёшлар орқасидан навбатга турибди. Қассоб йигит қачонлардир ўз ўқувчиси бўлгани учун кекса одамни куттириб қўймас деган илинжда у бир-икки марта йўталиб қўйибди. Аммо қассоб ўқитувчининг ҳурматини жойига қўйиш ўрнига унга пичинг тошини отабошлабди:

— Муаллим, маош ҳалиям ўша-ўшами?

— Ҳа, кўпаярмиш, деган гап юрибди...

— Туянинг думи ерга теккандами? Мана, биз уч синф маълумот билан сиздан 3—4 баробар кўп пул топаяпмиз. Касбни ўзгартиринг, домла!

— Нима, қассоб бўлайми?

— Майли, ўзимга шогирд қилиб оламан. Ҳо-ҳо-ҳо!

Аббосхон ака жаҳли чиққанидан умрида биринчи марта бисотидаги энг оғир сўзни тилга олибди:

— Юлғич! — Шундай деб шарт ўгирилиб чиқиб кетибди. Унинг орқасидан қассоб бола ғўлдирабди:

— Шу ҳолига бир каттаконнинг қизига совчи бўлиб борибдилар. Топгани томоғига етмайдию, бу муаллимнинг гердайишига ўлайми?

Яқин-яқинларгача бу хилдаги камситишларнинг бошқа формалари ҳам мавжуд эди. Айрим «бойвучча»лар эрмак учун баъзи иродасиз муаллимларни ичкизиб қўйиб, қилиқларини томоша қилиб завқланганлари, эртаси куни эса бурни қизариб синфга кирган ўқитувчи устидан ўқувчиларнинг қиқир-қиқир кулганликлари каби даҳшатли ҳодисалар ҳам рўй бериб турган. Гарчи бундай хунук машмашалар типик бўлмасада, ўқитувчиларимизнинг обрўсига анча-мунча путур етказганлиги аниқ.

Жамиятимизнинг келажаги ишониб топшириб қўйилган кишининг фақат илмий савиясигина эмас, айни пайтда халқ орасидаги обрў-эътибори ҳам юксак бўлиши лозим. Шу жиҳатдан қараганда ўртоқ М. С. Горбачевнинг қуйидаги фикри ҳаммамиз учун дастуруламалдир. «Модомики, — деди у, — биз мактабга юксак талаблар қўяётган эканмиз, энг аввало ўқитувчи нақадар эътиборли сиймо бўлиши керак, у билимларининг кенг мажмуасига, юқори педагогик истеъдод ва маҳоратга эга бўлиши керак. Бутун маориф системасини қайта қуришнинг асосий бўғини мана шунда, ўртоқлар!»

Ҳа, ўқитувчи-устоз жамиятимиздаги энг етук сиймо, унга ҳурмат — эътибор ҳам шунга яраша бўлмоғи лозим.

Улуғбек МУСТАФОҚУЛОВ,
педагог.

Фарзанд керакдир йигитга...

Донобува даврасида

Тунов куни автобусда кетаётган эдим, андижонлик Тожибар исмли қиз билан танишиб қолдим. Барака топкур, ёш бўлса ҳам ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, гапга чечан қиз экан. Маъноли сўзларини тинглаб, завқим келади, денг.

— Оиламизда уч қизмиз. Ёлғизгина укам Совет Армияси сафида хизмат қилади. Каттаси менман. Отам раҳматлик яхши одам эдилар. Бизларни жон-дилларидан аъло кўрардилар. Бир умр ҳалол меҳнат қилдилар, ҳаромга яқинлашиб, ҳалқумимизни булғамадилар. Начора, умрлари қисқа экан, ҳаммамизни доғу ҳасратга ташлаб кетдилар. Бу айрилиқдан сўнг, ойимнинг касали оғирлашди. «Агар сен ўғил бўлганингда отангдан кейин каловланиб қолмасдик. Қизларнинг қўлидан нима келарди? Ҳа, пешонамиз шўр экан, қизим...»

Ойимнинг гаплари жон-жонимдан ўтиб кетди. Сал шаддотроқ ўсган эмасманми, дилимдагини айтдим: «Бизлар қайси ўғилдан каммиз? Қиз бўлсам ҳам ўнта ўғилнинг ўрнини босаман».

Ўқишимни сиртга кўчирдим, мактаб-интернатга ишга жойлашдим. Ишонасизми, дугоналарим ҳар куни уйин-кулгуга чақириб келишади, бирортасига ҳам бормадим. Сингилларимга бош бўлиб, янги иморат ҳаракатига тушдим. Кечқурун лой чиқариб қўямиз, эртасига кечгача тиниб туради. Ҳамма телевизор кўриб, дам олаётганда бизлар ғишт қуямиз. Кўп ўтмай иморатни тиклаб олдик. Ялангоёқ лой кечиб, сомон шувоғини ҳам, қум шувоғини ҳам ўзимиз қилдик. Пол, эшик-деразаларни маҳалламиздаги устага топширдик. Иморат битгандан сўнг, бир куни ойим олдиларига чақирдилар: «Қизим, ўзинг биласан, сизларни не ҳасратда ўстирдим. Ўзимга қолса, бағримдан чиқаргим йўқ. Яхши оилалардан совчи келаяпти. Нима дейсан?». Ойимни кучоқлаб йиғлаб юбордим Тўйиб-тўйиб йиғладим.

— «Мен кетсам, сингилларимга, сизга ким қарайди? — дедим. — Йўқ, ойижон, аввал сингилларимни узатиб, кейин ўзим турмуш қиламан.

Хуллас кўнмадим. Сингилларим бўйбаёвгина. Ичларида дадилроғи ўзимман. Ҳақимни талашиб-тортишиб ажратиб оламан. Ундан кейин ойимнинг қон босимлари бор. Шундан қўрқаман.

— Сингилларингизни узатдингизми?

— Ҳа, яхши оилаларга узатдик. Куёвларимиз ҳар куни хабар олишади. Ойимнинг чеҳралари очилиб қолди. Энди ҳар замонда нолиб қўядилар: «Она қизим, умринг ўтаяпти. Тезроқ бирортасининг этагидан ушла. Тиниб-тинчиганингни кўрайин...» Ўқишни битириб олай, тенгим чиқиб қолар, ахир. Энг муҳими, сингилларимни узатиб, укамни уйладик. Энди ташвиш қилмасам ҳам бўлади. Сиз нима дейсиз, буважон?

Қизнинг қўлларига қарайман: бақувват, қадоқ қўллар. Кўркам чеҳрасидан самимийлик нури ёғилади.

— Сизни тарбиялаб, вояга етказган ота-онангизга минг раҳмат қизим,— дедим.— Баъзи йигитлар эплолмайдиган ишларни эплапсиз, мард одамнинг тутумини тутибсиз. Мени айтди дерсиз, асло кам бўлмайсиз. Келажагингиз ҳали олдинда, қизим...

Бу гапларим қизни фарзанд ўрнида кўрмайдиганга бир калтак. Аслини олганда, мўйлови чиқиб, овози дўриллаб қолса ҳам ота-онасига юк бўлиб юрадиган баъзи найнов йигитчалардан Тожибарга ўхшаганлар минг бора устун. Шундай эмасми, азизлар?..

Қиз болага менсимай қараш — ўтмишнинг иллати. Ёш пайтимизда яхтагининг олдини очиб, дўппини дол қўйиб кийиб юрадиган чапани йигитларнинг хотинлари қиз туғса икки-уч кунлаб улфатларига кўринмасдилар. Ҳатто бир тўпори «Нега қиз туғдинг?» деб хотинини калтаклаган ҳам. Қиз ёки ўғил туғиш бояқиш хотиннинг ихтиёрида эмас-ку?! Бу гаплар-ку эски пайтларда бўлиб ўтган.

Ҳозирчи? Ҳозир ҳам баъзи кишилар онгида ўтмиш қолдиқлари сақланиб қолган. Улар ўғил кўрганларини тантанали нишонлайдилару, қизли бўлсалар овоза қилгани «уяладилар». Ўзбекчилигимизнинг ана шу тўпори одатлари ёмон. Хотин-қизларни баъзан менсимаймиз, не-не зукко олимлар шуларнинг ичидан етишиб чиқаётганлигини, кўча-кўйларда кўкрак кериб юришимиз шулар туфайли эканлигини унутиб қўямиз. Бу онажонларимизга, опа-сингилларимизга ҳурматсизлик эмасми?!

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг Ўзбекистонга келганлигидан ҳаммангизнинг хабарингиз бор. Партиямиз раҳбарининг оддий халқ орасида юриб, уларнинг юрак сўзларига қулоқ солганлиги, йўл-йўриқ кўрсатганлигидан биз қариялар ҳам хурсанд бўлдик. Қарангки, Михаил Сергеевичга Тошкентнинг янги микрорайонида яшовчи хотин-қизлар арз қилишибди. Улар болалар боғчалари йўқлигини айтишибди. М. С. Горбачев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида сўзлаган нутқида алоҳида таъкидлади: «Болалар боғчалари муаммоларини ҳал этишга бутун республикани сафарбар қилиш керак. Бу инсоний масаладир! Бу республикангиз учун кечиктириб бўлмайдиган, нуфузли вазифадир».

Бизнингча, яна бир инсоний масала — туғруқхоналардаги камчиликларни бартараф этишдир. Республикамизнинг чекка қишлоғида эмас, дунёга машҳур пойтахтимизда болали аёлларга эътиборсизлик қилишаётганлигига нима дейсиз? Киров районидаги 5-туғруқхонада худди шундай ҳол рўй бераяпти. 60 ўринли туғруқхонада 150—160 аёл ётибди. Коридорлар ҳам тўлиб кетган.

Ҳар бир аёл кўзи ёриётганда не-не хаёлларга бормайди дейсиз? Мен бир ҳомиладор аёлнинг: «Ўзим ўрта йўлда турибману, диёнатимни ютиб, сизга ёлғон гапирайми», деган сўзларини эшитганман. Момоларимиз, онахонларимиз оғироёқ келинлари, қизларини эҳтиётлаб, авайлашган, фарзанд кўрганидан кейин қирқ кунгача оғир иш қилдиришмаган. Халқимизнинг ана шу олижаноб одатларини давлатимизнинг минг-минглаб пулига ўқиб, диплом олган врач, ҳамшираларнинг унутиб қўйишгани қизиқ. 5-туғруқхонада янги бўшанган аёллар ўз фарзандларини кўришга интизор бўлиб ётишибди.

— Бу қанақаси, болаларни оналари ёнига олиб келиш одати сизларда йўқми?, — деб сўраймиз бош врач Светлана Алексеевна Муратовадан. У киши совуққонлик билан жавоб беради:

— Боласини кўргиси келса, ўзи борсин. Биз қайси бирига қараймиз.

Туғруқхона бошлиғики, шундай дегандан кейин, бошқалардан умид қилмай қўяқолайлик.

Яна бир лоқайдлик ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Бир пайтлар қайсидир «доно» раҳбарнинг таклифи билан туғруқхонанинг нақ биқинида тамаки фабрикаси қурилиб қолган. Ўзингиз биласиз, ундан аёлларга ёқадиган ёқимли ҳидлар чиқмайди. Деразалар очилиши билан ҳавода дайдиб юрган заҳар хонага ёпирилади.

Шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Мая Муҳаммедовна Йўлдошева туғруқхонадаги «тартиб»ни эшитиб, аччиқланди:

— Бош врач ишни эплолмай қолибди. Тезда чорасини кўрамиз.

Совуққон врач, ҳамшираларга чора кўрилгани яхши, лекин туғруқхонадаги аҳвол, тор жойдаги «томоша»лар қачонгача давом этади? Эшитишимизча, «Гипроминздрав» институтида янги туғруқхонанинг лойиҳа-сметалари тайёрланибди. У 12-беш йиллик охиригача фойдаланишга топширилар экан.

Бошқарма бошлиғи ўринбосарининг гапларига ишонгимиз келади. Чунки ваъда бериб, бажармайдиган «дориломон» замонлар ўтиб кетди.

Ўрни келиб қолди, туғруқхоналарда одат тусига кириб бораётган яна бир иллат тўғрисида гапириб ўтмоқчиман. Илгари (ҳозир ҳам шу одат бор) бирор қариндош-уруғда фарзанд туғилса, оёғи чаққон болакайлардан биронтасини суюнчига югуртиришарди. Албатта, суюнчига от ёки қўй етаклатиб юборишмайди. Қийиқча боғлатишади ёки ширинлик беришади. Бу ёмон одат эмас. Дунёга янги инсоннинг келиши ўзига хос байрам, уни суюнчилаб овоза қилса арзийди.

Лекин, қарангки, халқимизнинг ана шу яхши одатини баъзи туғруқхона ходимлари таъмагирликка айлантириб юборишибди. Улар гулга эмас, пулга қарашга ўрганиб қолишган. Баъзи «бойвачча»лар «суюнчи» деб югуриб чиққан ҳамширалар қучоғини совға-саломлар билан тўлдириб юборишади. «Суюнчи пули» тополмаган ёки фаросати «ишламаган» бечора оталар нима қилади? Албатта, бундай «қурумсоқ»ларни анчагина овораю сарсон қилишади, қовоқларидан қор ёғиб, пичинг билан кузатишади.

Ҳа, азизлар, қон-қонимизга сингиб кетган бундай иллатлар туфайли қардошларимиз олдида изза бўлаяпмиз. Барча ҳижолатчилигимиз, ер чизиб қолаётганлигимизнинг бош сабабчилари орамизда юрган таъмагирлар, бировнинг боласини бировга пуллашдан тоймайдиган сурбетлар эмасми?!

Уйингизда фарзанд туғилди... У ўғилми, қизми, барибир фарзанд. Майли, болакайларни қариндош-уруғларга суюнчига югуртиринг, «суюнчи» деб келганларга қийиқча боғлатинг, дўппи кийгизинг. Майли, чақалоқнинг «инга-инга»лари етти маҳаллани оёққа турғизсин. Бундан фақат қувониш керак. Ахир, биз ҳаётда шу жажжиларни деб юрибмиз. Лекин, суюнчи порага айланмасин, қиз кўрган она турмуш ўртоғининг қош-қовоғига хавотирланиб тикилмасин. Баъзи одамларнинг фарзанд тирноғига зор бўлиб ўтаётганлигини унутмайлик.

Мен дилимдаги гапларни айтдим. Эътироз-мулоҳазаларингиз бўлса ёзиб юборарсиз, яна сизлар билан юзма-юз суҳбатлашармиз...

ДОНОБУВАнинг айтганларини Шавкат ТЎРАБЕКОВ ва Эсон ҚОСИМОВлар қоғозга туширди.

Луқма

Номига яраша бўлсин

Биз Тошкент халқ хўжалиги институти профессор-ўқитувчилари ва кўп сонли студентлари Халқлар дўстлиги кўчасидаги 8-уйда «Сиёсий китоблар» магазини очилишини мамнуният билан кутиб олган эдик. Унинг институт яқинида бўлиши ҳам мақсадга мувофиқдир.

Афсуски, хурсандчилигимиз узоққа чўзилмади. Сабаби — китоб магазинининг номи билан ундаги адабиётлар хили бир-бирига тўғри келмайди. Шунинг учун иқтисодий китобларни бошқа магазинлардан қидиришга мажбур бўлмоқдамиз.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил 15 сентябрь «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида»ги қарорини ҳисобга оладиган бўлсак, пойтахтимизда бирорта ҳам махсус иқтисодий-сиёсий китоблар магазини йўқлиги жуда ачинарли ҳолдир.

Москва, Ленинград, Киев шаҳарларидаги сиёсий-иқтисодий темага оид асарларни махсус дўконлардан топиш ва буюртма бериш мумкин. Шу билан бирга харидорларга қулайлик яратиш мақсадида магазинга келтирилаётган китоблар ва уларнинг сотилган ёки сотилмаганлиги махсус каталогларда қайд қилинади ва харидорлар ихтиёрида бўлади.

Тошкентдаги магазинда эса ҳеч қандай қулайлик йўқ. Унинг устига яқин 1—2 ойдан бери у ерда ишлайдиган савдо ходимлари иқтисодий билимлар ва унинг тармоқлари тўғрисида умумий тушунчага эга бўлмаганликларидан м и, барча адабиётларни аралаштириб тахлаб юборишган, улар орасида фалсафага оиди ҳам, бадиийси ҳам, иқтисодга алоқадор адабиётлар ҳам бор. Агар харидор ўзига керак бўлган китобга фавқулодда кўзи тушиб қолса, сотиб олиши мумкин. Бўлмаса «йўқ экан» деб чиқиб кетаверади.

Бундай ҳолни тез орада тузатмасса бўлмайди. Китоб савдоси билан шуғулланадиган мутасадди ўртоқлар зудлик билан чора-тадбирлар кўрадилар, деб умид қиламиз.

Қаландар АБДУРАҲМОНОВ,
доцент.

Авторадео.

Аломат олам

Энг қадимги болалар ўйинчоғи Эрон территориясидан топилган. Археологларнинг таъкидлашича, бу ўйинчоқлар 3 минг йил илгари яратилган. Улар Франциядаги Лувр музейида сақланмоқда.

* * *

Энг қадимги музей Япониянинг Нара шаҳрида жойлашган. У 756 йилда ташкил қилинган бўлиб, унга рангтасвир, ҳайкалтарошлик, халқ амалий санъати намуналари қўйилган.

* * *

Британия музейида эрамиздан аввалги III асрда яратилган протез оёқ сақланади. Бу протез тунждан ясалган бўлиб, ёғоч стержен билан жипслаштирилган.

Қачонгача?

«Бешқайрағоч» массивида бўлганмисиз? Йўлингиз тушса, Зиё Саид кўчаси орқали бориб, «Поликлиника» бекатида тушишингиз биланоқ 28-ҳаммомни сўранг.

Аптекадан ўтсангиз — ҳаммом дейишади. Аммо, унинг олдидаги манзарадан ёқа ушлайсиз «бу ер қанақа жой ўзи» деб. Ҳаммомнинг атрофида ўнқир-чўнқир ер, тўп-тўп ахлатни кўриб таъбингиз тиррик бўлиши турган гап. Ичкарига қадам қўйсангиз ё остонага қоқиласиз, ё сартарошхонада навбат кутиб турганлар оёғига... Дилхиралик!

Душга ўтасизми ёки юқорига — «обшийга»ми, фарқи йўқ. Чунки душда ҳам, юқори қаватда ҳам бирдек. Баъзан супурилади, баъзан умуман супурги кўрмайди. Эшиклар очилса ёпилмайди, ёпилса очилмайди. Бунинг устига очқич дасталари йўқ. Кийиниш-ечиниш хонаси билан ҳаммом оралиғидаги кичкина коридор ҳамиша ифлос. Ҳаммомчилар эса гап сотиш ва мудрашнинг машқини олишган. Душда ювиниш яна қийин. Сув тушадиган кранлар ҳам тез-тез ишламай қолади. Айрим хоналарда супачалар йўқ, борларида эса кафель қилинмаган. Тоғоралар тешик. Баъзан иссиқ сув ҳам бўлмай қолади. Хуллас, у ерга бир борсангиз иккинчи марта судраса ҳам бормайсиз. Булар фақат айтилганлари, айтилмай қолганлари ҳали қанча!

Ҳаммом деганда ювингач, енгил тортиб чиқадиган озода, покиза турган иссиқ хоналар кўз олдингизга келади... Лекин 28-ҳаммомда-чи?!

Мутлақо тескариси! Бу ер қачонгача ташландиққа ўхшаб ётаверади?

Салом билан:

Султон ОСТОНАҚУЛОВ,
Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси.
Султон ХЎЖАМОВ,
уруш ва меҳнат ветерани.
Ҳакимхўжа ЛАТИПОВ,
Улуғ Ватан уруши инвалиди.
Баҳром ХЎЖАМОВ,
меҳнат ветерани.

Саҳифа меҳмони

Эркин ВОҲИДОВ:

«Ҳар бирингиз умрим парчаси»

Маълумки, шу йилнинг февраль ойида Тошкентда В. И. Ленин номли СССР Болалар фонди Ўзбекистон бўлимининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди. Унда фонднинг Ўзбекистон бўлими правлениеси тузилди. Правлениега Ўзбекистон ССР халқ шоири, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Эркин ВОҲИДОВ раис этиб сайланди.

Бугун севикли шоир саҳифамиз меҳмони.

— Эркин ака, бугун табаррук шеърият, баҳслар, ижодий режалар ҳақида сўзламасак-да, фақат келажак, унинг тақдири хусусида суҳбатлашсак...

— Айни муддао бўлади. Чунки келажак ҳамиша мушоҳадаларнинг асоси бўлиб келган.

— Келажак деганда Сиз даставвал нималарни назарда тутасиз!

— Келажак — энг аввало болалар қиёфасида намоён бўлади. Дарахтнинг келажаги — ниҳол. Одамнинг келажаги— бола, гўдак. Агар гўдак йўқ экан, инсониятнинг ҳам келажаги бўлмайди ҳисоб. Демак, болалар ҳақида ўйлаш — келажак ҳақида ўйлашдир. Шу нуқтаи назардан қараганда В. И. Ленин номли Болалар фонди тузилишини ўз вақтида қилинган олижаноб иш деб қаралса тўғри бўлади.

— Агар Сиз субъектив деб ҳисобламасангиз, болалигингиз ҳақида ҳам ҳикоя қилсангиз...

— Мен бир минг тўққиз юз ўттиз олтинчи йилнинг йигирма саккизинчи декабрида Фарғона областининг Олтиариқ районида қишлоқ ўқитувчилари оиласида туғилганман. Бу оилада биринчи фарзанд қиз бўлиб, у гўдаклигида зотилжамдан ўлган экан. Укам Элбурсни эслайман. Қизамиқ билан оғриб, икки яшарлигида ўлган.

Отамни Олтиариқнинг ўқимишли, обрўли одамларидан бўлган деб эслашади. Ундан дарс эшитган, шогирд бўлган, бирга ишлашган одамлар мен ҳар гал қишлоққа борганимда — ҳозир энди у ер шаҳар типидаги район, — отамнинг ишларини, гапларини хотирлаб айтиб беришади; қувноқ, дилкаш, сўзга чечан одам бўлган дейишади. У тарих муаллими, сўнг партия, совет ташкилотларида ишлаган. Ватан урушининг дастлабки йилларида фронтга кетиб, бош миясида осколка жароҳати ва ўпка шамоллаш касали билан қайтиб келди. Минг тўққиз юз қирқ бешинчи йилда ўттиз уч ёшида Тошкентда Олмазордаги касалхонада вафот этди. Бир йилдан сўнг онам ҳам дунёдан ўтди. Икки қисқа умрнинг ёлғиз ёдгори бўлиб мен тоға қўлида қолдим.

Урушдан аввалги даврдан кўз олдимда қолганлари: отам Марғилонга ишга тайинланган эдилар. Кеч куз ёмғир билан қор аралаш ёғиб турганда Олтиариқдан Марғилонга кўчганмиз. Занжирғилдиракли тракторга прицеп уланган, унга юкларимиз, шкаф, сандиқ, кўрпа-тўшаклар ортилган эди. Йўлда прицепнинг ғилдираги ариққа тушиб кетган ва юкларимиз ағдарилган эди. Мен, онам, эмизикли укам билан кабинада ҳайдовчи ёнида ўтирган эдик...

Тол новдасидан ясаб олган «тойчоғим»ни миниб билқиллаган иссиқ тупроқ кўчада чанг кўтариб чопиб юрганларимни эслайман.

Отам фронтда эканида онам қишлоқ советида секретарь вазифасида ишлар, қийинчилик билан кун кечирар эдик. Жўхори поясини шимиб, тилимни қонатганим, болаларга қўшилиб, кунжара еганим учун онам юзимга шапалоқ ургани ва ўзи кечгача йиғлаганини унутмайман. Хуллас, болалигимдан қолган хотиралар жуда кўп. Айтаверсам адо бўлмайди.

— Мен урушни кўрмаганман, лекин урушдан кейинги йиллар жабру жафоси бирмунча ёдимда қолган. Болалигимда — ўша пайтларда ҳам ҳозиргидек дасти узун, дасти қисқалар бор эканда— оқ нон еганимни эслолмайман. Қоп-қора буханка нон бўларди, «анжирнон» деб аталарди, ўшанга туз сепиб ердим. Бир-иккита болалар бизни масхаралаб, оқ нон ейишарди. Орзум шу эди: қачон мен ҳам анови оқбалтайларга ўхшаб оқ нон ер эканман!

— Сиз урушнинг асоратини кўрганингизни айтасиз. Мен урушнинг ўзи ҳақида, халқимиз ҳақида сўзлай. Бу гапларим балки одамларга танишдир, лекин айтиш керак, айтиб чарчамаслик керак. Токи одамлар сал ўзига келсин.

Оқ нон, қора нон —майли, унинг ранги қандай бўлсин— бор бўлсин! Улар барибир қуёш нури теккан буғдой фарзанди. Қўлларда оловдек ёниб туриши шундан. Лекин нон билан баробар турувчи яна бир қутлуғ неъмат бор. Бу — меҳр. Мен ана шу меҳр ҳақида сўзласам.

Ўзбеклар қадим-қадимдан болажон. Боланинг ирқи, миллати, тили суриштирилмайди. Бола — жамият мулки. Халқимизнинг ана шу муборак хислати Улуғ Ватан урушининг мусибатли кунларида айниқса офтобдек жилва қилди. Тошкентлик Шомаҳмудовлар оиласи ўн тўрт болани, каттақўрғонлик Ҳамид Саматов ўн бир болани боқиб, улғайтиришди.

Худди шундай, адабиётимизга ҳам бу туйғулар бегона эмас. Ғафур Ғуломнинг «Феликс болалари», «Сен етим эмассан» шеърларининг ўзиёқ фикримнинг тўла исботидир.

— Нима учун Ғафур Ғулом ўз асарини «Феликс болалари» деб атаган!

— Бунинг илдизлари жуда чуқур. Келинг, инқилобнинг дастлабки кунларини ёдга олайлик. Синфий курашлар... Вайронагарчилик... Очлик... Қаттиқ совуқ... Гражданлар уруши... Кўча тўла боқимсиз болалар.

Худди шундай пайтда Совет ҳукумати биринчи навбатда ўша кўча болаларининг ғамини еди. В. И. Ленин шахсан Бутуниттифоқ Фавқулодда Комиссиясининг (ВЧК) раиси Феликс Эдмундович Дзержинскийга болалар билан шуғулланишни топширади. Нега энди Дзержинскийга? Дзержинский чет эл разведкасига, қўпорувчиларга қарши кураш олиб борган. Бу давлат аҳамиятига эга бўлган, халқ тинчлигини сақлашдаги энг муҳим иш. Демак, шундай хулоса қилиш мумкин: болалар тарбияси ҳам муҳим давлат иши. Ана шунинг учун ҳам у ВЧКга топширилган.

Ўша пайтларда коммуналар, махсус интернатлар ташкил қилинган. Антон Семёнович Макаренко сингари ажойиб инсонлар бутун умрини болаларга бағишлаганлар. Ўша мактабларда тарбия топганлар Ватанимиз шуҳратига шуҳрат қўшган ажойиб инсонлар бўлиб етишишди. Минг афсуслар бўлсинки, кейинги пайтларда шундай жон фидоликни кўрмадим.

— Бундай фикрга келишингизнинг боиси нимада!

— Ўзингиз ўйланг: турғунлик йилларида қанчадан-қанча хатоларга йўл қўйдик, қанчадан-қанча гуноҳлар қилдик. Хатоларимиз қанчалик чуқур бўлса, менинг фикримча, ленинча таълимотдан шунчалар узоқлашиб кетганимизда деб ўйлайман. Бу хатоларнинг, жиноятларнинг энг оғири болалар ҳаётидаги машъум кўринишлардир.

Болаларнинг аҳволи уруш йилларидагидан ҳам ўксикроқ. Ахир Ўзбекистонда болалар уйининг сони тўхтовсиз ошиб бораётганини қандай изоҳлаш мумкин? Ҳозир аниқланган маълумотларга кўра 28 минг бола етим. Айтишга тилим айланмайди, айтмай иложим йўқ, уларнинг 90 фоизи тирик етимлар. Уларнинг ота-онаси бор. Тирик етим бўлиш, оҳ, бу нақадар даҳшат!

Биз ҳозир Антонина Павловна Хлебушкинани, Холида Каримовани мақтаймиз, таъзим қиламиз. Чунки улар енгилтак аёлларнинг «эркин муҳаббати» маҳсули бўлган болаларни оқ ювиб, оқ тараяптилар. Уларни ўкситмаяптилар: ўз фамилиясига ўтказаяптилар.

Ана шу ерда масаланинг бошқа томонига эътибор бериш керак. Нега аёллар ўз жигарбандларидан воз кечаяптилар? Юксак коммунистик ғояларни қадрлайдиган совет ватани борлиги учунми? Ёки Хлебушкиналар борлиги учунми? Ахир уруш пайтларида одамлар бир бурда нонни икки бўлиб еган, ўзгаларнинг болаларини асраб олган аёллар, эндиликда ўз болаларини тўғри келган жойда туғиб, ташлаб кетаверишини қандай баҳолаш керак? Ахлоқсиз кўринишларнинг сон-саноғига етиб бўлмаяптику?

Яқинда бир хат олдим. Уни болалар уйи тарбияланувчиси ёзибди. Мазмуни шундай: онаси турмуш ўртоғидан ажралиб, бошқа эрга теккан. Болани ўзи билан олиб кетган. Эр-хотин бошқа шаҳарга бориб яшамоқчи бўлишган. Вокзалга бориб болага мороженое олиб беришган. Шу ердан қимирлама, деб бир ерга ўтказишган. Ўзлари эса поездга миниб жўнашган. «Мен онамни топаман», — дейди бола мактуб сўнггида, — нега мени алдаб кетишади?».

Нақадар даҳшат! Жониворлар ўз боласини қандай парвариш қилиши, қанчалар суюши ҳақида ҳикояларни ўқиганда тан берамиз. Бўёқда инсон ўз боласини шунчалар хор қилса!

Чамаси «Оила ва ахлоқ» номли ҳафталик нашр этишга тўғри келяпти. Унда оила, фарзанд, бурч ҳақида материаллар бериб бориш зарурга ўхшайди. Шунда жуда кўпчилик оила нималигини, оналик масъулияти, виждон амрини ҳис қилармиди?

— Кейинги йилларда болалар орасида ўлим кучайди, деган гапга қандай қарайсиз!

— Гапни майдалаштирмай лўндасини айтиб қўяқолай: республикамиз болалар ўлими бўйича Иттифоқда биринчи ўринда туради, иккинчи Туркманистон, учинчи Тожикистон. Эътибор қилинг: уччалови ҳам пахтакор республикалар!

Болалар ўлимининг, умуман, аҳволининг жиддийлигига иккита сабаб бор. Булар экологик ва тўйимли овқат емасликдан келиб чиқади. Экология деганда дарҳол химикатлар кўз олдимизга келиши бежиз эмас. Ахир бутифос деб номланган кўзга кўринмас ажал деярли барча болаларни ўз домига тортяптику! Ҳозир республикамизнинг областларида болаларда ёппасига ўткир ичак касалликлари, ошқозон дарди мавжуд.

Ҳозир дефолиантларнинг зарарсиз, янги турлари устида иш олиб боряпти. Ғўзанинг ҳеч қандай химикатсиз, барги ўзи тўкиладиган навларини яратиш устида олимларимиз изланмоқда. Шундай қутлуғ кашфиётни амалга оширган олимга Болалар фонди ўз ҳисобидан у тириклик чоғидаёқ ҳайкал қўяр эди.

Пахта терими, бошқа қишлоқ хўжалиги ишлари туфайли болаларимиз соғлиғини эмас, саводини ҳам йўқотяпти. Болалар ўн йил эмас, аслида 7-8 йил ўқишяпти. Мустақил ҳаётда шунинг учун қаттиқ қийинчиликларга дуч келишяпти. Бу, айниқса, ҳарбий хизматда, тил билмасликда кўриниб қоляпти.

Иккинчи масала, тўйимли овқат емаслик. Ҳар бир киши бир кунда қанча мева-чева, гўшт, тухум, нон, сут истеъмол қилиши социологлар томонидан ҳисоблаб чиқилган. Буни такрорлаб ўтирмайман. Болаларимиз жисмонан кучсиз, касалликка тез берилувчан бўлиб ўсяпти. Буни кундалик овқат рационининг пастлигидан деб ҳисоблаш керак. Буларнинг ҳаммасига, биринчи навбатда социал адолатсизликка чек қўйиш керак. Бу борада Болалар фонди ҳам ўз сўзини айтади.

— Шу фактлар аввал ҳам маълум эдими!

— Маълум эди. Бизнинг фожиамиз— бўлиб турган воқеаларни ғоятда моҳирона қилиб эл кўзидан яширганимизда, партия ва ҳукуматимизни «моҳирлик» билан алдаганимизда. Ҳар соҳада бўлгани каби энг маъсум мавжудот — болаларни ҳам алдаганимизда, қўшиб ёзганимизда. Болалар муаммосини ҳар томонлама ўрганишимиз керак. Бу муаммоларнинг ярми юзага чиқди, ярми ҳали ҳам кўздан йироқда.

— Энди Болалар фонди ҳақида, унинг вазифалари ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз!

— Болалар фонди нега тузилди деган савол ортиқча. Ёки бу фонд болалар уйларига ёрдам бериш учун тузилди дейилса ҳам нотўғри бўлади. Болалар фонди дастлаб болаликни ҳимоя қилади. Демак, катталарга — ўз бурчини унутаётганларга ҳам муассасамиз ўз таъсирини ўтказиши табиий.

Шу боисдан ҳам фонднинг фаолияти фақат болалар муаммолари билангина чекланмайди. Бизнинг биринчи ишимиз хира тортган маънавият булоқларининг кўзини очишдан иборат. Қалби соф болажон инсонлар жуда кўп.

Қорақалпоғистоннинг Нукус районида Олланиёз Ўтаниёзов исмли камтарин ўқитувчи бор. У 30 йилдан буён уйлар, чоғроқ колхоз болалар боғчалари, медицина пунктлари, кутубхоналар қурмоқда. Буларнинг ҳаммасини текинга, ёзги дам олиш чоғида ўз пули ҳисобидан қурмоқда. 1985 йилда ўша вақтда 10-синфда ўқиётган ўғли билан биргаликда «Нукус» совхозида 100 ўринли болалар боғчаси ва медицина пункти учун бир хона қуриб берди. Олланиёз ўғли билан биргаликда 1986 йилги меҳнат отпускаси чоғида «СССР 60 йиллиги» совхозида болалар боғчаси, кутубхона ва медпункт қурди. Комиссия бу беғараз ишни 27 минг сўм баҳолади.

Республика кар-соқовлар жамияти махсус мактаб-интернатлар ва махсус болалар боғчалари эҳтиёжлари учун 60 минг сўм ажратди.

«Пахтакор» спорт жамияти комсомоллари республика болалар уйлари ва интернатларида физкультура-соғломлаштириш ишларини яхшилаш учун болалар фондига 5 минг сўм топширдилар.

Республика ижодкор ходимлари ҳам бу эзгу ишдан четда қолишмади. «Ўзбекфильм» режиссёри Светлана Қодировна Муродхўжаева 1000 сўм гонорарини болалар уйлари эҳтиёжи учун топширди.

Раҳмат сизларга, азизларим!

— Болалар соғлиғини сақлашдаги муаммолар ҳақида ҳам тўхталсангиз...

— Туркманистон ССРда бир ёшгача бўлган чақалоқларнинг юқумли касалликлардан ўлиши СССРдаги ўртача даражадан деярли тўрт баравар, Тожикистон ССРда сепсис оқибатида ўлим, умуман Иттифоқдаги даражадан уч баравар кўпдир. Юқумли хасталиклар касалхоналарининг 70 проценти махсус қурилмаган биноларда жойлашган. Туркманистонда биронта ҳам болалар юқумли касалхонаси йўқ, Тожикистонда эса фақат битта шундай касалхона бор. Ўзбекистонда аҳвол улардан яхши эмас. Юқумли хасталиклар касалхоналарининг 90 процентида канализация, 65 процентида иссиқ сув йўқ. Реанимация бўлимлари тармоғи ниҳоятда кам, дори-дармонларнинг ҳамиша етишмаслиги одат тусига кириб қолган. Бундан ташқари болалар ўлими даражаси юқори экан, бунга кўп жиҳатдан врачлар малакасининг пастлиги, бошқача айтганимизда уларнинг тиббий жиҳатдан тажрибасизлиги ҳам сабаб бўлмоқда. Айрим далилларни келтириб ўтайлик: Ўзбекистонда 10 минг болага ўртача 13,5 педиатр, Тожикистонда 11,7 педиатр тўғри келади. Иттифоқ бўйича эса 10 минг болага 20,5 педиатр тўғри келади. Бунинг устига болалар врачларининг шу регионда нотекис тақсимланганлиги ҳам аҳволни чигаллаштирмоқда. СССР Болалар фонди 1988 йилда Ўрта Осиё республикаларига 2000 врач юборади. Ҳисоб-китобларга қараганда, сарф-харажат икки миллион сўм экан. Майли, ундан ҳам кўп бўлсин. Болалардан ҳеч нарса аямаймиз.

Таъсис конференциясида Альберт Лихмов ана шулар ҳақида сўзлади. Бу ҳамманинг дилидаги гап.

— Эркин ака, демак Болалар фонди фақатгина болалар уйи, интернатлар, фаолияти билан чекланмас экан-да!..

— Мутлақо! Бонг уриш керак бугун! Токи, ҳамманинг юрагида бир учқун пайдо бўлсин! Токи шу учқун оловга айлансин! Лоқайдликни, тошбағирликни куйдириб кул қилайлик! Одамларимиз болаларни эркалаб, «Ҳар бирингиз умрим парчаси» дея олсин! Ана шундагина болалар инсоний меҳр-муҳаббатимиздан тўлиқ баҳраманд бўлади, ана шунда дунё яна ҳам гўзаллашади.

— Мен шундай бўлишига ишонаман, Эркин ака!

— Мен ҳам, азизим!

Саҳифа мезбони
Темур УБАЙДУЛЛО.

«Мушоҳада»нинг навбатдаги сони 31 майда чиқади.

Садриддин Айнийнинг 110 йиллигига

Абадият

Зуллисонайн адиб Садриддин Айний кўп миллатли социалистик маданиятимиз ва адабиётимиз хазинасига ўзининг умрибоқий асарлари билан бебаҳо ҳисса қўшди. Устод Айний деганимизда кўз ўнгимизда Ўрта Осиё халқлари тарихининг бадиий қомуси, ўзбек ва тожик халқларининг севимли сўз санъаткори намоён бўлади. У қардош тожик совет адабиётининг асосчиси бўлиш билан бирга, ўзбек совет адабиёти тамал тошини революционер шоир ва драматург Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий билан бирга қўйган улкан санъаткордир.

Садриддин Айний ўзбек ва тожик совет адабиётлари тарихида ўзининг реалистик асари «Бухоро жаллодлари» (1920) билан қиссачиликни бошлаб берди. Ушбу асар Иттифоқимиз халқлари ва хорижий мамлакат уалқлари тилларига ҳам таржима қилиниб, оммавий нусхаларда нашр қилинди.

Ёзувчи «Одина» (1924) қиссасида ҳам қудратли реалистик истеъдодини намойиш этди. Агар «Бухоро жаллодлари» повестида бир гуруҳ амир жаллодларининг ўзаро суҳбатлари орқали бегуноҳ одамларнинг ўлдирилиш воқеаларини билиб олсак, «Одина» қиссасида эса бой ва амалдорлар қўлида Одина, Гулбиби, Сангин, Бибиойша, Шоҳмирзо, Шариф сингари пок юракли кишиларнинг таҳқирланишларининг гувоҳи бўламиз.

«Одина» қиссаси илк бор «Одина ёки бир камбағал тожикнинг саргузашти» номи билан 1924 йилда «Овози тожик» газетаси (1924 йил 11, 14, 15-сонлари)да мухтасар эълон қилинди ва адиб томонидан қайта ишланиб, 1927 йилда китоб ҳолида чоп этилди. Машҳур тожик совет ёзувчиси Жалол Икромий қуйидагиларни ёзади: «Менинг мактабдош дўстим Каримжон Саттоpов Садриддин Айнийнинг «Одина» повестини тортиқ қилганида анча ёш эдим. Мен бу китобни бебаҳо хазинадек кўксимга босганимча шаҳар кўчаларидан уйимга қараб чопдим. Уйга етиб келишим билан ҳеч нарсага чалғимай китобни ўқишга тушдим. Бир неча соат ичида менинг кўз ўнгимдан тоғлик камбағал тожик Одинанинг ҳаёти бирма-бир ўтди.

Қоратегин тожикларининг аламли ва аянчли ҳаётини аниқ равишда ҳис этдим. Кўп марта кўзларимда ёш ҳалқаланди. Китобни ўқиб бўлганимда бундай ўтмиш энди қайтиб келмайди, деган хаёл билан ўзимга далда бердим».

Бадиий сўз санъаткорининг 1935 йилда ёзган «Эски мактаб» номли ажойиб асари ҳам ўқувчиларнинг севимли китобига айланиб қолган. Адиб «Эски мактаб»да инқилобгача бўлган ўқиш қийинчиликларини ҳикоя қилади. Автобиографик характердаги бу қиссада ёзувчи ўзининг болалик даврида ҳаёт қийинчиликлари, эски усул мактабларидаги таҳсил азобларини тасвирлайди.

Садриддин Айний «Эски мактаб» қиссасида ёшликда кўрган-кечирганларини, Бухоро амирлиги давридаги эски мактабларда ўқиш қийинчиликлари, жаҳолатпараст руҳоний, муллоларнинг жоҳиллик ва хасисликларини қаламга олди. Ёзувчи ўтмишдаги эски мактабларда тан жазоси билан ёшларга диний китобларни кўр-кўрона ёд олдириш каби ёмон кирдикорларни фош этади.

Садриддин Айний 1939 йилда янги «Етим» номли қиссасини ёзди ва уни 1940 йилда тожик тилида чоп эттирди. Ушбу асар ҳам СССР халқлари ҳамда хорижий мамлакат халқлари тилларига таржима қилиниб, миллион-миллион китобхонлар томонидан севилиб ўқилиб келинмоқда.

Серқирра ва сермазмун ижоди ва ижтимоий фаолияти билан ўзига хос мактаб яратган Садриддин Айнийнинг ўлмас номи жаҳон классик ёзувчилари Пушкин, Гёте, Лев Толстой, Бальзак, Горькийлар билан бир сафда туради. У СССР Давлат мукофотининг лауреати, СССР Олий Совети ва Тожикистон ССР Олий Советининг депутати, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг фахрий аъзоси, филология фанлари доктори, профессор сифатида маданиятимиз равнақига улкан ҳисса қўшди.

Совет ҳукумати адибнинг халқимиз ва Ватанимиз олдидаги буюк хизматларини юксак тақдирлади. Садриддин Айний Ватанимизнинг олий мукофотлари — уч марта Ленин ордени ва медаллар билан тақдирланди.

Ўзбек ва тожик халқларининг ардоқли адиби Садриддин Айнийнинг оташин асарлари ўз муаллифи номини абадият йўлидан ҳамиша олиб бораверади.

Мажид ҲАСАНОВ,
филология фанлари кандидати.

Дўстлар таърифида

Ўз вақтида Айний прогрессив ҳаракатнинг актив иштирокчиларидан бири эди. У маърифат соҳасида озмунча иш қилмади. Амир билан бевосита курашда мавжуд тузум зулмининг барча даҳшатларини, у вақтда Бухорода авж олган ҳуқуқсизлик ва террорни ўз бошидан кечирган эди.

Файзулла ХУЖАЕВ.

* * *

Садриддин Айний ўзининг узлуксиз ва унумли меҳнати билан барчамизга ўрнак эди.

ОЙБЕК.

* * *

Шундай забардаст — устоз билан замондош, ҳамаср ҳамда яқин дўст эканимдан бахтиёрман.

Ғафур ҒУЛОМ.

* * *

Садриддин Айнийнинг ҳаёт ва ижод йўли адибларимиз учун айниқса, ёш ижодкорларимиз учун ибрат мактабидир.

Мирзо ТУРСУНЗОДА.

* * *

Садриддин Айнийнинг ажойиб нарсалари — катта ва кичик асарлари кўп, мен китобхонларни унинг ғоят ажойиб сатирик повести «Судхўрнинг ўлими» билан танишиб чиқишга қизғин даъват этмоқчиман. Унда бениҳоя кучли ижтимоий заряд бор.

Чингиз АЙТМАТОВ.

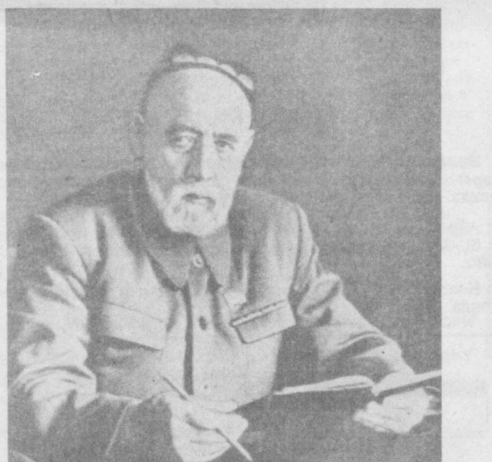

Устоз адиб бисотидан

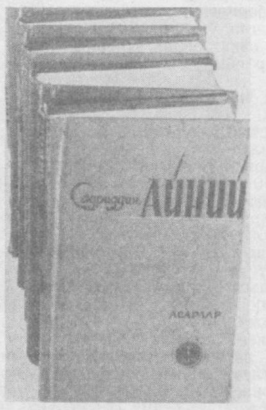

Қиз бола юртнинг боғи ва бутун элу улуснинг чироғидир.

* * *

Ҳақиқий таржимон асл нусха адабий тилини ҳам ўз она тилини ҳам яхши ўрганиши зарур. Баъзан «ҳунарманд» таржимон шу қадар «дўндириб» таржима қиладики, ўқиб бошинг гаранг бўлиб қолади. Нима демоқчи эканлиги етти ухлаб тушингга ҳам кирмайди.

* * *

Ҳар бир дамни ғанимат билиб, ҳар бир дақиқанинг қадрига етиб иш тутган киши мақсадга тезроқ етади.

* * *

Ижодкорлик — бу санъаткорлик демакдир, қўғирчоқбозлик эмас.

* * *

Ҳаёт курашмоқ демак. Инсон ўзининг эзгу ниятларини амалга ошириш учун, шу тилак-истакларини халққа хизмат қилдириш учун курашмоғи керак.

* * *

Инсон ҳар нарсадан азиз. Инсон ақлу заковатидан устунроқ, куч-қувватидан кейин инсондек яшамоқ керак.

* * *

(Ғафур ҒУЛОМ ҳақида)

Инсон учун, ҳаёт учун бир жойда тўхтаб қолиш — ўлим деган гап эканлигини Ғафур Ғулом ёшлигидан бошлаб тушунди, шунинг учун у бу кунги шеърни тунов кунгидан юқорироқ кўтаришга курашди ва натижада халқининг таҳсин ва ҳурматига сазовор бўлди.

Ёзувчи сурати

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейининг республика тасвирий санъати бўлими залларидан бирида мўйқалам соҳиби Юсуп Елизаровнинг «Садриддин Айний» портрети муносиб ўрин олиб турибди.

У ўз хонасида, қўлида китоб, хаёл оғушида ўтирибди. Анча кекса кўринса-да, ҳали бардам, тетик кўзларида нур балқиб, ҳаётдан мамнунлиги сезилади. Бир тарафдаги ёзув столи усти ижод маҳсуллари, бир неча материалларга тўла.

Рассом атоқли ёзувчи билан кўп марта мулоқотда бўлган. У ҳақда бир қанча этюд ва чизмакашликка оид хомаки асарлар ижод қилган эди. Ниҳоят, 1951 йилда, мўйбўёқда Айний сурати қиёмига етиб, республика бадиий кўргазмасида намойиш этилди.

Шу асарни қанча томоша қилмай, яна томоша қилгим келади.

Унинг «Қуллар», «Бухоро жаллодлари», «Дохунда», «Эски мактаб» асарларини эслаб, хаёлга чўмаман.

Ҳали ёш мактабга қатнаб юрган кезларим эди. Қўлимга Садриддин Айнийнинг «Эски мактаб» китоби тушиб қолди. Китобни зўр қизиқиш билан ўқир эканман, рассом С. Марфин чизган расмлари ёзувчининг болалиги ҳақида ёзганларини кўз олдимда жонлантирарди. Мен ҳеч иккиланиб ўтирмай «Эски мактаб»даги ҳаётга бағишланган рассом асарларидан нусха кўчириб олдим. Чизган расмларим айнан ўхшабди. Унда болани эски мактабга олиб бориш, дарс ўтиш, жазо бериш ҳолатлари акс эттирилган эди.

Орадан кўп йил ўтди. Мактаб, институтларни битириб, ишлаб юрганимда 1970 йили Садриддин Айний яшаган Самарқанд, Бухорода бўлдим. Езувчи ҳақида қизиқарли хотиралар эшитдим. Бухоронинг қадимий жойларини пиёда кезиб, Лаби Ҳовуз ёнбошидаги Кўкалдош мадрасасидаги ҳужрада бир ҳафта яшадим.

Билишимча, шу мадрасада ёзувчи Садриддин Айний ўқиб, кичиккина ҳужрада яшаб, ижод қилган экан...

Ҳар гал Ю. Елизаров ишлаган Садриддин Айний портретига боқиб шуларни эслайман.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейининг катта илмий ходими.

> *Кулинг дўстлар, умрингиз узоқ бўлади!*
>
> **Юсуфжон қизиқ ШАКАРЖОНОВ.**

№ 4 (17)

Миниатюралар

ЧАЙҚОВЧИНИНГ ХОМЧЎТИ

— Астранумия муаллимининг гапига қараганда Ойда нарсалар ердагига қараганда олти марта енгил бўлар экан. Бу — 10 кило юк ерда 60 кило келади дегани. Ойга учиш насиб қилса, қайтиб келгандан кейин миллионер бўлиб кетиш ҳеч гап эмас...

ТАСАЛЛИ

— Чап кўзим оғриб, дўхтир боғлаб қўйгани яхши бўлди. Энди овга чиқсам, овора бўлиб шу кўзимни юмиб ўтирмайман.

ЎТА ХУШОМАД

— Нега яшил чироқ ёнса ҳам ўтмай турибсиз, ошна!

— Кўрмаяпсизми, кўчанинг у томонида хўжайиннинг машиналари турибди. Олдиқарини кесиб ўтиш...

ТАДБИРКОР ИЧУВЧИ

— Бифштекс борми!

— Унақа нарсалар бизнинг ошхонада пиширилмайди.

— Бистроган-чи!

— У нима!

— Табака-чи!

— Йўқ эди-ку...

— Шикоят дафтари топилиб қолар!

— Яна нима ейсиз!

— Қиттак-чи!

— А!! Сиз учун топилади...

ВЕТВРАЧНИНГ МУЛОҲАЗАСИ

— Ем-хашак билан боқмаганингдан кейин, оч сигирларни пенциллинга чўмилтирсанг ҳам семирмас экан.

ТЎЙДАН КЕЙИНГИ НОҒОРА

Тоқати тоқ бўлган кекса «ҳаваскор» ёзувчи ўзи тенги редакторга баланд келди:

— Асарингизнинг бу ёғини фалончи ёзган, у ёғини фисмадончи ёзиб қўйган, сизники эскирди, «қайтариқ» дейсиз. Ахир Сиз, ўша ёзувчилар ҳали бунақа нарсаларни ёзиш у ёқда турсин, ўқишга тиши ўтмай юрган маҳалларда ҳам, ҳозир қайтариқ бўлиб қолган нарсаларимизни ўқиб: «Тезоблик қилибсиз. Замон кўтармайди. Вақти-соати билан рўёбга чиқасиз», дейвериб қаритвордингиз-ку!!

АНТИҚА ТАДБИР

— Пирмат, дафтарчангга метка қип қўй, — деди раис секретарига. — Бизга қўшиб берилган қўшни колхознинг муттасил орқага сурилишига сабабчи бўлган ўша ёқлик жамики ишбузармон, хушомадгўйларнинг рўйхатини туз! Одамлардан суриштириб бил. Ҳаммасини моддий жавобгарлик ишига ўтказамиз. Тафтишкомга айт, фақат ўшалар билан шуғуллансин. Кўтаришнинг бошқа иложи йўқ...

КЕЗИ КЕЛГАНДА АЙТИЛГАН ГАП

— Онаси! Шунча йил сабр-тоқат қилиб сен билан бир шифт тагида яшаганим учун менга медаль ҳам беришмайди... Мабодо жиноят қилиб қўлга тушсанг, сени сўроқ қиладиган терговчи ҳам наштардек тилингга бардош беролмай, юрак ўйноғига йўлиқса керак.

Нодирхон АБДУРАҲМОНОВ.

Фавқулодда ҳодисалар

⊙ Қўшниникига элакка чиққан хотин элакни олди-ю ортига қайтди.

⊙ Телефон туширгани ариза ёзган кунимоқ уйга телефон тушириб кетишди.

⊙ Уч-тўрт улфат спиртли ичимликсиз ошхўрлик қилишди.

⊙ Магазин мудири сотувчиларга харидор ҳақига хиёнат қилмасликларини қаттиқ тайинлади.

⊙ Сомсахўрлик қилгани боргандик сомсадан фақат пиёз эмас, ҳатто гўшт ҳам чиқди!

⊙ Почтальонимиз ҳар кунги газета ва журналларни муддатидан олдин етказиб келяпти.

⊙ Таксичи счётчикда ёзилган пулдан бир тийин ҳам ошиқча олмади.

⊙ Қишлоққа машҳур артистлар келиб концерт қўйиб беришди.

⊙ Саёқ отарчи тўйда текинга хизмат қилиб, пул қистирганларни жинидан ёмон кўришини айтди.

⊙ Қишлоқдаги боғча ва мактаб қурилишини қурувчи тоғалар муддатидан олдин топширдилар.

⊙ Касалхонада ҳар кугни эрталабки «5 минутлик мажлис» 5 минутда тугади.

⊙ Мамажон қассоб гўштга ҳар хил суяк қўшмай сотяпти.

⊙ Лаганбардор янги бошлиққа салом ҳам бермади.

⊙ Тўра Тўраевич бир акса урганда қабулидаги ходимлардан «Соғ бўлинг, хўжайин!» деган ўғил бола чиқмади.

⊙ Иғвогар қўшнисининг лотерея билетига «Жигули» ютганини эшитиб, боши осмонга етди.

Барот БОТИРОВ,
Хўжаобод шаҳри.

Ҳажвчи-шоирга пўписалар

ҚАССОБ:
—Кўпам менга қўйма қарши
Гармдори шеърингни.
Бўлсам омон — тиққум сомон,
Шилиб бир кун терингни.

ИҒВОГАР:
—Менинг билан, шоир укам,
Бас келишинг кўп қийин.
Ҳали шошма... обрўйингни —
Қиладурман бир тийин...

АНОНИМКАЧИ:
«—... Фалон шоир китоб ёзиб,
Гонорардан бойиди...»
— Афсус барвақт чиқди қарор,
Йўқса, ҳолинг вой эди...

СОТУВЧИ:
— Қайтим эмиш!! Олганинг-ку —
Аччиқ пиёз — саримсоқ!!
Шоир отинг бору, лекин
Экансан жа... қурумсоқ!..

БЮРОКРАТ:
— Фариштами дейсан боқсанг,
Сумбатингга, сўзингга!!
Эртага кел! Бандман бугун! —
Шоир бўлсанг ўзингга!..

ТАКСИ ҲАЙДОВЧИ:
— Шоир эмиш! Не қилади —
Бу акам... Такси о-либ...
Юрмайсанми ўн биринчи —
Оёғингда суд-ра-либ!..

ЧАЙҚОВЧИ:
— Сен — одаму, бизлар итми,
Қани сўйла, қизталоқ!!
Ёзибсан-ку бир шеърингда:
«Чайқовбозор — итялоқ!!.

ПИЁНИСТА:
«— Уйда — хотин, кўча-кўйда —
Симёғочдан калтак еб...»
Ҳар бир ҳарфи — ўқлов-ўқлов,
Ёзган сенми — алкаш, деб!!

КАМИНАНИНГ ХОТИНИ:
—...Сиз ҳам бундоқ...
эрдай бўлинг,
Куйиб кетдим!! Бош қотар!..
Бунга қанча пул келарди —
Ёзганингиз... тўрт қатор!!

Абдулла ТУРДИЕВ.

Магомет ХУБИЕВ.

Қорачойлик Алан ҳангомалари

ИККАЛАСИ ҲАМ ҲАҚ

Зетул яқиндан бери ижод қилишга киришган. Жетул эса шоирликда анчагина стажга эга. Улар қайси бирлари талантлироқ эканликлари хусусида тез-тез баҳслашадиган бўлиб қолишди. Зетул Жетулнинг шеърларида мантиқ йўқ, дея ҳисоблайди. Жетул бўлса Зетул шеърлари оддий сўз бирикмаларидан иборат дейди.

— Буни бизга тушунтириб беринг, — дея улар Аланга мурожаат қилишди. — Бу тўғрида қайси биримиз ҳақмиз?

— Баҳоларинг тўғри. Мен бир-бирларингнинг шеърларингга бераётган баҳоларингга қўшиламан, — деди Алан.

БАҲОНАНИ ҚАРАНГ

Муассасанинг барча хизматчилари якшанба куни қанд лавлагини кавлаб олишда колхозга ёрдам беришга келишиб олишди, аммо Коналий бу ишдан ўзини четга олиб қочмоқчи бўлди.

— Эртага очиқ ҳавода сизлар билан жуда ишлагим келяпти. Нимагадир бирданига бошим оғриб қолди, — деди у ҳамкасбларига.

— Бунинг учун ташвишланаверма, — деди Алан унинг кўнглини кўтармоқчи бўлиб, — ўзинг соғ бўлсанг бўлди, кечикмай вақтида етиб келгин.

САМИМИЙ ДЎСТЛИК

— Сарикишининг машинасини Сафарбий ремонт қилиб берибди, — деди Догалай.

— Дурусту иши учун қанча қўл ҳақи олганикин? — сўрашди ундан.

— Тийин ҳам олмапти, ахир улар ўртоқ-ку. Ремонт ҳақи ўн сўмча экан. Сарикиши эса суюнчи билан қутилибди.

— Суюнчисининг баҳоси қирқ сўм экан, — деди Алан.

Тожибой УНАБОЕВ
таржимаси.

Хандалар

Хотин эрига деди:

— Дадаси, энди тиш оғриғидан бутунлай қутулдим.

— Вой, бунча яхши. Даволатдингизми?

— Йўқ. Ҳаммасини олдирдим.

●

Бемор врачга деди:

— Доктор, оғзимда таъм йўқ. Бир ҳафтадан бери овқатни қаерга еганимни билмайман.

—Бунинг ҳеч қўрқинчли жойи йўқ. Сиз кўпроқ овқат енг. Қаерга еганингизни ўзимиз аниқлаймиз, — деди врач.

●

Харидор сотувчига деди:

— Сизлардаям сал инсоф борми ўзи! Уялмай 9 сўм 10 тийинлик арақни 10 сўм дейсизлар-а.

— Ким айтса бекорларни айтибди, бизда арақ 15 сўм, — деди сотувчи.

●

Бир харидор сотувчига деди:

— Бир тийин бермаса бир дона гугурт бермайсиз. Ўзингиз бир сўм юлиб қолдингиз.

— Бўлмаса қолган пулингизга бир дона гугурт ола қолинг, — деди сотувчи.

Нуриддин ЯҲЁЕВ
таржимаси.

Эл оғзига тушиш учун айрим одамлар нималарга қўл урмайди дейсиз. Масалан, Бельгияда истиқомат қилувчи 41 ёшли Крис Вандевоорде (суратда) тинимсиз узоқ вақт чипси (курсилловчи қовурилган картошка) тайёрлаш бўйича янги жаҳон рекордини ўрнатибди. У аввалги рекордни 2 соату 1 минутга ортда қолдириб, 78 соату 1 минут давомида плита олдидан кетмай чипси пиширибди. Рейтер агентлигининг хабар қилишига қараганда, врачлар қатъий талаб қилганидан кейингина ўз пазандалигига барҳам берибди.

Пазандалик кўникмалари билан бир қаторда анчагина жисмоний тайёргарликни талаб этувчи ана шу ғаройиб жаҳон рекордининг ўрнатилишига Криснинг умр йўлдоши ва 18 ёшли қизи ўз ҳиссаларини қўшишибди: улар ана шу вақт мобайнида беш тонна картошкани тозалаб улгуришибди.

ЕПА — ТАСС фотоси.

Болалар сўзлаганда

КАТТАЛИК СИРИ

Эндигина ёзишни билиб олган эгизак қизалоқлардан бири деди:

— Ойижон, мен нега катталигимни билиб олдим.

— Қани айта қол, нима учун экан?

— Мана, қаранг, «Фотима — Зуҳра», менинг исмим битта ҳарф кўп, аңа шунинг учун каттароқмандa.

ИШТАҲАСИ КАРНАЙ

— Дада, тоғамнинг иштаҳаларини чалиб кўрса бўладими?

— Нималар деяпсан, полвон ўғлим?

— Ўзингиз, ойимлар норин пишираётганларида бунга тоғасининг «иштаҳаси карнай-да» дедингиз-ку...

БАССЕЙНДА

Бассейнда биринчи бор чўмилаётган Хуршид сувдан чиқасолиб, йиғламсираб акасига деди:

— Мен уйга кетаман.

— Нега энди, ўзимиз ҳозиргина келдик-ку?

— Бошқа сув ича-ол-май-ман, қор-ним тў-либ кетди...

Фозилжон ОРИПОВ.

Корректор ён дафтаридан

⊙ Гўшт киши.

⊙ Қошиғингни бунча қийнайсан?

⊙ Пул тераман, пуллар тераман, пулларимни кимга бераман?

⊙ Оғзининг тарнови қочди.

⊙ Юзтахона.

⊙ Қобилхона.

⊙ Каззобхона.

⊙ Яланғоч гўштдан қайтмас.

⊙ Боринг бўлай, йўғинг бўлай, ёнингдаги пулинг бўлай.

Фотима БОТИРОВА,
Андижон.

⊙ Пайкалтарошлик ҳунари.

⊙ Ҳимоянафис асар.

⊙ Ям-яшил қир-атирлар чорлайди.

⊙ У одам ичидан шишган.

⊙ Автобусга тўловчилар сиғмай кетди.

⊙ Йигит модний томондан қийналарди.

⊙ Хушхабар уни чангитиб юборди.

⊙ Болға ботган боғлар жамоли.

Гули ШУКУРОВА.

Ишқибозлар пайрови

ҲАСАНЖОН: Ҳамидхон ака, бугун «Пахтакор» ўйнайди, юринг стадионга. Машқимизни кўриб тренерлар бизни ҳам бирор командага олишса ажаб эмас. Ахир кўпдан буён тепишиб юрамиз-ку.

ҲАМИДХОН: Тўғри айтасиз. Мен-ку машқ қилганман, тренерларга ёқсам керак, бироқ сиз ким нима деса ишониб, дарров олдига тушиб думалайверадиган гўлроқсиз.

ҲАСАНЖОН: Бекор айтибсиз ака. Шу кунларда мен ҳам сизга ўхшаб, тренерларни ҳам алдаб кетишга ўтиб олганман.

ҲАМИДХОН: Тренерни алдаган футболчи ўзини алдайди. Мана, мендан ўрганинг. Майдонга тушган заҳотимоқ дарров ҳисобни очаман-қўяман.

ҲАСАНЖОН: Бу майдонда омилкорлик билан иш тутишга ҳам боғлиқ. Сизга ўхшаганлар қаршилик кўрсатаверса калла уриб юбораман.

ҲАМИДХОН: Гапингиз нотўғри. Сиз эҳтиёткор ўйинчи бўлсангиз тўпни дарвозабондан олдинроқ ушлаб қолинг. Биласиз-ку, штрафдан яхши уришимни.

ҲАСАНЖОН: Сизга жарима тўпни тайёрлаб берадиган вақтим ўтди. Мен ҳам энди яхши футболчи бўлиб қолдим. Сиздақаларни алдаб, кўпинча тўпни ёнбошдан уряпман дарвозага.

ҲАМИДХОН: Сизни майдонда қўллаётган тактикангиз кўпчиликка ёқмаяпти, олдинга ўтаман деб, шерикларингизни у ер-бу ерда қоқилтириб қўйяпсиз. Маҳорат қани?

ҲАСАНЖОН: Қандай бўлсаям тўп уряпман-ку! Мана, сиз шошма-шошарлик қилиб, югурганингиз югурган. Шунинг учун кўпинча ўйиндан ташқари ҳолатда бўласиз.

ҲАМИДХОН: Бўлмаган гапни гапириб мени ишқибозлар олдида камситаверманг. Орқамдаги номеримга ишонманг, ўзгарган. Марказий ҳужумчиман ҳозир.

ҲАСАНЖОН: Ундай бўлса яхши. Командада яхшироқ ўйнамасангиз рақибни сўнгги тўпидан кейиноқ мухлислар назаридан қолиб, умуман майдондан сурилиб кетасиз.

ҲАМИДХОН: Тўғри айтасиз, ака. Мана, командангизни қаранг, аҳил эмас-да, катакнинг пастки қисмида зўрға осилиб турибди.

ҲАСАНЖОН: Бу йил яхши машқ қиляпмиз, ака. Аҳиллик ҳам зарур, ғолиб чиқиш учун чиройли комбинация ҳам керак экан.

ҲАМИДХОН: Нимасини айтасиз. Майдонда ким ёмон ўйин кўрсатса, ишқибозлар ҳуштак чалишиб, норозилик билдиришади. Мана кўрасиз, энди ундай бўлмайди. Мен севимли «Пахтакор» командамизга ўтдим. Бу йил шундай ўйинлар кўрсатайликки, олдинги йили ранжиганларни майдондан хурсанд қилиб чиқариб юбораман.

ҲАСАНЖОН: Бу йил «Пахтакор» олий лигага чиқса, ҳамма хурсанд бўлиб, маҳаллий эмас, терма команда экан, дерди-да.

ҲАМИДХОН: Кошки эди.

Абдулла ТОЛИПОВ.

Рассом табассуми

— Бугун клубимизда атеистик темада лекция бўлар эканми?

— Билмадим, худо билади.

— Вой-бўй, машинангни туморлар билан безатиб ташлабсанку, Мамасоли?

— Булар мени бало-қазолардан асрайди, оғайни.

— Бугун бозорда биттасини боплаб алдадим-да...

— Тўртталови менгами? Ёки биринчи апрель ҳазилими, бу?

— Дадаси, телевизорни ремонтга топширганимиздан бери ўғлингизнинг олаётган баҳоларини қаранг.

А. Ҳакимов чизган расмлар.

Шукшин ҳикоялари асосида

Тошкент музикали комедия театри томошабинларга Василий Шукшин ҳикоялари асосида «Эрта тонгда уйғондилар» спектаклини намойиш қилди. Ленинградлик режиссёр А. Марков саҳналаштирган бу спектакль мамлакатнинг кўпгина театрларида шу номда намойиш этилаётган спектакллардан фарқ қилади. Пьесага адибнинг яна икки ҳикояси «Рақсга тушаётган шива» ҳамда «Мўйсафидга салом» ҳикоялари ҳам киритилган. Бу ерда инсоннинг ахлоқий фазилатларига алоҳида эътибор қаратилган.

Имтиҳонни Москвада топширишади

А. Н. Островский номидаги Тошкент театр ва рассомлик санъати институти студентларининг Мольернинг «Зўраки табиб» комедияси асосидаги постановкасини москваликлар ва пойтахт меҳмонлари томоша қила оладилар. Спектакль Москвада бошланган Бутуниттифоқ диплом спектакллари фестивали программасига киритилган. Мазкур олий мактаб вакиллари илк маротаба шундай масъулиятли ижодий мусобақада иштирок этмоқдалар.

Спектаклни драма актёрлари туркман курсини битирувчи студентлар саҳналаштирганлар. Қўшни республикада бундай институт йўқ. Туркман саҳна мутахассислари Тошкентда тайёрлаб чиқарилади. Горький номидаги рус академик драма театрининг режиссёри Александр Кузин туркман курсига раҳбарлик қилмоқда. У Мольер асарини саҳналаштиришга ҳам кўмаклашди. Спектакль жонажон институт саҳнасида ҳамда Чоржўйдаги гастролларда зўр муваффақият билан намойиш қилинган эди. Энди спектакль Ермолова номидаги театр саҳнасида кўрсатилади. **(ЎзТАГ мухбири).**

Юбилейга бағишлаб

Келгуси йили республикамиз адабий жамоатчилиги ўзбек совет адабиётининг асосчиси, атоқли санъаткор Ҳ. Ҳ. Ниёзий туғилган куннинг юз йиллигини кенг нишонлайди. Ушбу сана олдидан оташин революция куйчисининг айрим асарлари, у ҳақида ёзилган адабий тўпламлар чоп этилади.

«Ёш гвардия» нашриёти ҳам юбилейга ижодий совға ҳозирлашга киришди. Ноширлар «Ҳамза» номли адабий тўпламни ўз ўқувчиларига тақдим этади. Филология фанлари доктори, профессор Л. Қаюмовнинг мазкур китобида Ҳамзанинг кўп қиррали ижодий фаолияти кенг ёритилади.

Китоб «Ажойиб кишилар ҳаёти» туркумидан нашр қилинади.

С. ОДИЛОВА.

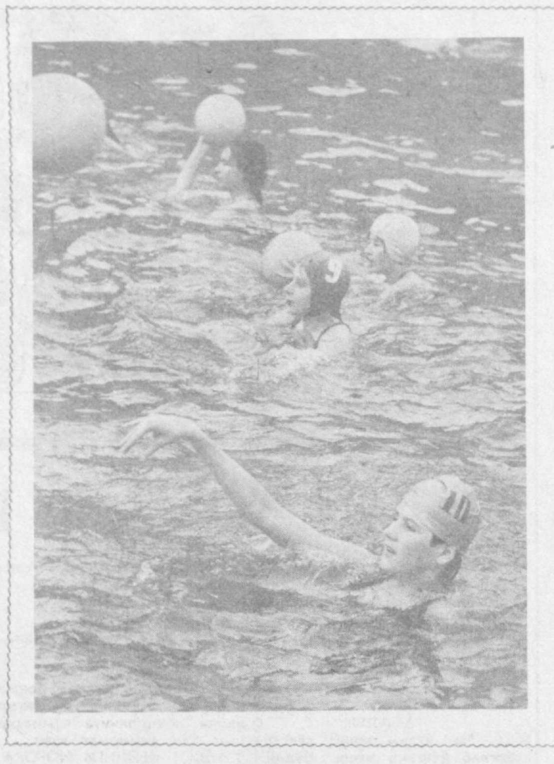

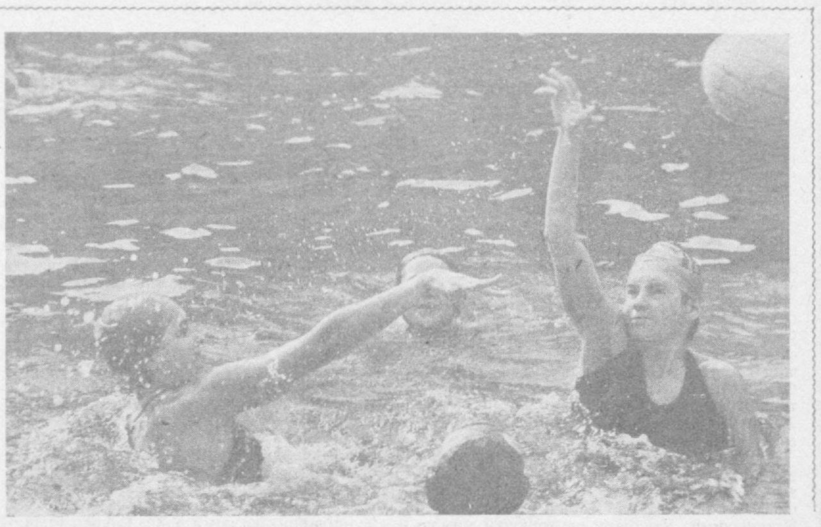

Ҳамшаҳарларимиз яна бир ажойиб спорт комплексига эга бўлишди. Яқинда «Буревестник» спорт иншоотининг сузиш бассейни тўла ишга туширилди. Спорт билан шуғулланишни севувчиларга алоҳида зал ажратилди. У ерда теннис, волейбол, қўл тўпи, бадиий гимнастика каби спорт турлари билан шуғулланиш мумкин.

Шунингдек, дзюдочи ва гимнастикачиларга ҳам етарли шароит яратилган, медпункт ишлаб турибди.

Ҳозир бу базада 58 та пуллик саломатлик группалари ва 3 спорт мактаби ишлаб турибди.

СУРАТЛАРДА: сувдаги машғулотлар.

Ф. Қурбонбоев фотолари. (ЎзТАГ).

ОҚШОМХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!
«Тошкент оқшоми»нинг навбатдаги сони 28 апрелда чиқади.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

Жиноят содир бўлди

● 27 сентябрь куни номаълум шахс Новий путь кўчасидаги уйнинг 3-қаватидаги квартирага дераза ошиб тушганлиги ва буюмларни ўғирлаганлиги ҳақида илгари хабар қилган эдик. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида жиноятчи қўлга туширилди. У 19 ёшли В. В. Усков экан. Халқ суди жиноятчини икки йилга озодликдан маҳрум қилиш ҳақида ҳукм чиқарди.

ЖИНОЯТЧИЛАР УШЛАНДИ

● Хизмат итидан фойдаланиб кўрилган чора-тадбирлар натижасида «Марказ-12» массивидаги 6-уйга балкондан ошиб тушиб ўғирлик содир этган, ҳеч қаерда ишламайдиган В. Ф. Пермяков қўлга туширилди.

● Шу куни Собир Раҳимов районида 23—34 ТНА номерли «Минск—3121» мотоциклини ўғирлаган Қорақамиш массивида истиқомат қилувчи Ю. А. Левин ушланди. Мотоцикл олиб қўйилди.

● 17 апрель кундуз куни «Узбексельмаш» бирлашмаси яқинидаги Ж. Обидова кўчасида номаълум шахс жанжал оқибатида Э. Одиловнинг кўкрагига пичоқ уриб ғойиб бўлган эди. Ана шу жиноятни содир этган шахс аниқланиб, қўлга олинди.

ДАВЛАТ МУЛКИ ЎҒРИЛАРИ

● Ленин районидаги Марказий универсал магазиндан материал ва кийим-кечак ўғирламоқчи бўлган бухоролик Д. А. Жўраева ва Г. А. Мульяминоваларнинг нияти амалга ошмай қолди. 16 апрель куни улар жиноят устида қўлга туширилди.

● Ташмачилар ҳақида биз илгари ҳам бир неча марта хабар қилган эдик. Статистика ана шу чакана ўғирлик ҳам катта моддий зарар етказишини кўрсатиб турибди. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, назорат ўрнатилмаган, аниқ ҳисоб-китоб олиб борилмайдиган корхона ва ташкилотларда бундай жиноятлар кўплаб содир бўлмоқда.

● Жумладан, Каттақўрғон шаҳридаги 2518-автобаза ҳайдовчиси И. Худойбердиев 16 апрель куни «Союзхлопкомаш» заводидан металл қувурни олиб чиқиб кетаётган пайтда қўлга туширилди.

● 19 апрель кундуз куни Тошкент трактор заводи қоровуллари шу заводнинг ремонт-қурилиш участкаси бетончиси Т. Т. Зияевни тракторда бўёқ олиб чиқиб кетаётган пайтда ушлашди. Бўёқ заводнинг марказий омборидан ўғирланган экан.

Халқ хўжалигининг бошқа объектларида ҳам шу хилдаги ҳодисалар бўлиб турибди.

АВТОМАШИНА ЎҒИРЛАНДИ

● 17 апрель кундуз куни Фарҳод ярмаркасида жойлашган автомобиль бекатидан ҳаворанг В 55—76 ЧМ номерли М—412 автомашинаси ўғирланди.

ЧАЙҚОВЧИЛИК

● 16 апрель кундуз куни Октябрь бозори территориясида уй шиппаклари билан чайқовчилик қилаётган В. В. Джуи ва З. В. Яблокова қўлга олинди. Улар Запорожье шаҳрида истиқомат қилишар экан. Нархи 5 сўм турадиган шиппакларни улар 25 сўмдан пуллашаётган эди.

● 17 апрель кундуз куни Фарҳод ярмаркасида нархи 2 сўм 20 тийин турадиган «Дети Арбата» китобини 20 сўмдан сотаётган Д. Т. Ашматов қўлга туширилди. Унинг ёнидан 120 та ана шундай китоб чиқди.

● Шу куни Қорасув бозорида чет элдан келтирилган хотин-қизлар туфлисини оширилган нархда сотаётган Наримонов шаҳрида истиқомат қилувчи Т. Ким ҳам ушланди.

Ўзингиз гувоҳ бўлган тартибсизликлар, жиноятлар, бедарак йўқолганлар ҳақидаги маълумотларни 33-71-47 ёки 56-99-10 телефонлари ҳамда 02 телефони орқали хабар қилишингизни сўраймиз.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Нон—энг азиз неъмат!

НОН КАТТА МАШАҚҚАТЛАР БИЛАН ЕТИШТИРИЛАДИ, АРЗОН СОТИЛАДИ, АСЛИДА У БЕБАҲОДИР!

ҚИП-ҚИЗАРИБ ПИШГАН БАТОН, ТОТЛИ БУЛОЧКАЛАР, БЎРСИЛДОҚ ОБИ НОНЛАР, ТУРЛИ БУХАНКА НОНЛАР — УЛАРНИ КЎРИБ КЎЗИНГИЗ ҚАМАШИБ КЕТАДИ. МАГАЗИНДА ҲЕЧ НАРСАГА ҚИЁСЛАБ БЎЛМАЙДИГАН НОН ИСИ ДИМОҒИНГИЗГА УРИЛАР ЭКАН, ҚАТОРАСИГА ҲАММАСИНИ ХАРИД ҚИЛГИНГИЗ КЕЛАДИ.

ШУНИНГ УЧУН БЎЛСА КЕРАК, БАЪЗАН УНИНГ НАҚАДАР МАШАҚҚАТ БИЛАН ЕТИШТИРИЛГАНЛИГИНИ — УНИ ЭККАН, ЎСТИРГАН, ҲОСИЛИНИ ЙИҒИШТИРГАН, ТЕГИРМОНДАН ЎТКАЗГАН, ИССИҚ ТАНДИР ОЛДИДА ТУРИБ ЁПГАН КИШИЛАРНИНГ МЕҲНАТИНИ КЎЗ ОЛДИМИЗГА КЕЛТИРМАЙ КЕРАГИДАН ЗИЁДА СОТИБ ОЛАМИЗ. ҚАНЧАДАН-ҚАНЧА НОН ОРТИБ ҚОЛАДИ, УНИ ТАШЛАБ ЮБОРАМИЗ.

Ваҳоланки, нон ҳаётимизда бебаҳо аҳамиятга эга. Юз грамм нонда 40—45 процентгача углеводлар бўлади, бу эса 1000-1600 калория деган гап. Инсон ҳаёти учун зарур энергиянинг қарийб ярмини биз нон орқали қабул қиламиз. Шу билан бирга у ошқозон фаолиятини тезлаштирувчи, бошқариб турувчи вазифасини ҳам бажаради. Нон билан истеъмол қилинган маҳсулотлар яхшироқ ҳазм бўлади.

ШУНДАЙ ЭКАН, КЕЛИНГ, УМУМИЙ БОЙЛИГИМИЗ — НОННИ ЭЪЗОЗЛАЙЛИК!

БУНИНГ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИККИ ҚОИДАНИ ЭСЛАБ ҚОЛИНГ.

БИРИНЧИСИ — ОЙЛАНГИЗ УЧУН КЕРАГИДАН ОРТИҚ НОННИ СОТИБ ОЛМАНГ.

ИККИНЧИСИ — СУВИ ҚОЧГАН НОНЛАРНИ ТАШЛАБ ЮБОРМАНГ, УНДАН ТУРЛИ ТАОМЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ МУМКИН.

«Заря» фирмали магазинида

27 АПРЕЛЬ СОАТ 17 ДА

РЕСПУБЛИКА КИЙИМ МОДЕЛЛАРИ УЙИНИНГ КОЛЛЕКЦИЯЛАРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ.

Магазин адреси: Космонавтлар проспекти, 41-уй.

Иш вақти: соат 10 дан 19 гача, танаффус 14 дан 15 гача.

Магазин дам олиш кунисиз ишлайди.

Шу куни бу ердан сиз хотин-қизларнинг сунъий чармдан тикилган костюмларини, хотин-қизларнинг 44-50-размердаги астарли ва астарсиз пальтоларини харид қилишингиз мумкин.

«ЗАРЯ» ФИРМАЛИ МАГАЗИНИ.

Ўзбекистон трикотажи

26—28 АПРЕЛЬ КУНЛАРИ
ЎТАДИГАН
ТРИКОТАЖ БУЮМЛАРИ

САВДО-КЎРГАЗМАСИГА МАРҲАМАТ!

САВДО-КЎРГАЗМА «ЎЗБЕКИСТОН» ФИРМАЛИ САВДО БИРЛАШМАСИНИНГ 2-МАГАЗИНИДА БЎЛИБ ЎТАДИ.

САВДО - КЎРГАЗМАГА РЕСПУБЛИКА ТРИКОТАЖ МОДЕЛЛАРИ УЙИ, ТОШКЕНТДАГИ «МАЛИКА» ТРИКОТАЖ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ВА РЕСПУБЛИКА ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИНИНГ БОШҚА КОРХОНАЛАРИ ЎЗ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ТАҚДИМ ЭТАДИЛАР.

БУЮМЛАР АССОРТИМЕНТИ

турли рангларда тўқилган, тўғри бичилган, улама енгли, елка қисми текис турувчи хотин-қизларнинг кўйлаклари;

сарафан ва жакетдан иборат тўғри бичилган хотин-қизлар комплектлари;

жун газлама ва акрилдан тикилган хотин-қизларнинг жемперлари;

спорт костюмлари, турли курткалар, тўрт чокли шимлар;

болаларнинг икки хил кўринишдаги ранг-баранг, ўзига хос бичилган кўйлакларидан иборат.

«ЎЗБЕКИСТОН» ФИРМАЛИ САВДО БИРЛАШМАСИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

Ўқишга марҳамат!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ

ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ

1988-1989 ўқув йилига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳар ҳунар-техника таълими бошқармаси

22-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Замонавий кийимларни моделлаштириш малакасига эга эркаклар, аёллар, болалар кийим-кечаклари тикувчилари.

Ўқиш муддати: 8-синф маълумотига эга бўлганлар учун 3 йил, 10-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 1 йил.

— аёллар ва болаларнинг енгил кўйлакларини тайёрлаш бўйича тикувчи-мотористка.

Ўқиш муддати: 8-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 3 йил, 10-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 6 ой (мазкур ихтисослик бўйича ўқув-ишлаб чиқариш комбинатида таълим олганлар учун);

— эркаклар, аёллар ва болалар кийимларини тикувчи-мотористка.

Ўқиш муддати: 8-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 2 йил (кечки мактабларнинг 9 ва 10-синфлари кўламида ўрта маълумот олиш билан бирга);

тикувчилик ишлаб чиқариши контролёри.

Ўқиш муддати — 10-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 1 йил.

Ўқишга Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ёшлар қабул қилинади, уларга 70 сўм стипендия берилади.

Ўқишга Тошкент шаҳридаги мактабларнинг 8-10 синфларини тамомлаган ўқувчилар ҳам қабул қилинади.

3 йиллик таълим программаси бўйича билим юртини тамомлаганларга касб эгаллагани ва тўлиқ ўрта маълумот олганлиги ҳақида диплом берилади.

8-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар ўқиш даврида бепул форма ва 2 маҳал овқат билан, 10-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар ойига 30 сўм стипендия билан таъминланадилар.

6 ойлик таълим группалари ўқувчиларига 70 сўм стипендия тўланади.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказиладиган практика даврида ўқувчиларга улар ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 проценти берилади.

Таълим даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртига Тошкент шаҳрида пропискада турувчи кишилар қабул қилинади.

Билим юртига ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: паспорт ёки туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, маълумот ҳақидаги ҳужжат, яшаш жойидан, ота-онасининг ишхонасидан, медицина справкалари, 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмида).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 60-уй, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг территорияси (2, 9, 17, 24, 51, 60, 72, 89, 57, 65, 156-автобуслар; 2, 3, 22, 25, 28, 16, 29-трамвайлар; 14, 21 троллейбусларнинг «Олой бозори» бекати).

22-ўрта ҳунар-техника билим юртининг филиали — Мавзу кўчаси, 136-уй (Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси филиалининг территориясида (10, 88, 43, 70, 102-автобуслар; 27-трамвайнинг «Шимолий Олмазор» бекати). Телефонлар: 35-62-41 ёки 48-62-06; ички телефон 2-62 ёки 1-62.

28-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Билим юрти қуйидаги ихтисосликлар бўйича малакали мутахассислар тайёрлайди: пойабзал қисмларини бичувчи, заготовка тикувчи, пойабзал тикувчи, слесарь ремонтчи, тайёр маҳсулотларни қабул қилувчи контролёр, модали пойабзал тикувчи, пойабзални қолипловчи ва тикувчи.

10-синфни тамомлаган ўқувчилар ҳар ойда 70 сўм стипендия оладилар, 8-синфни тамомлаган ўқувчилар эса 3 маҳал бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасида ишлаган иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш муддати ҳамма ҳунарлар бўйича 10 ой.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирган ўқувчилар институт ва техникумларга конкурссиз қабул қилинади.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юрти қошида кечки ишчи ёшлар мактаби бор, ҳунар-техника билим юртини тугатган ўқувчилар Тошкентдаги 1-пойабзал фабрикасида ишлайдилар.

Билим юрти қошида ўқувчиларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун маданият саройи ва ундаги туристик, спорт ва ҳаваскорлик тўгараклари мунтазам ишлайди.

Билим юртида бепул кийим бичиш-тикиш курси бор.

БИТИРГАНЛАРГА ГУВОҲНОМА БЕРИЛАДИ.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари лозим: директор номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, турар жойидан справка, 286-формадаги медицина справкаси, 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат.

ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) **СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.**

Адрес: Тошкент шаҳри, Фрунзе районы, Б. Хмельницкий кўчаси, 6-уй (2, 3, 6, 14-троллейбуслар; 7э, 11э, 51-автобуслар билан борилади). Телефонлар: 53-99-91, 53-99-04.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ БУТУНИТТИФОҚ КОМСОМОЛ ЗАРБДОР ҚУРИЛИШИ — ХАБАРОВСК ЎЛКАСИ БИРОБИДЖАН ШАҲРИДАГИ «ДАЛЬСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИ ҚУРИЛИШИГА БОРИБ ИШЛАШ УЧУН

«ВЛКСМ XX СЪЕЗДИ» НОМЛИ КОМСОМОЛ-ЁШЛАР ОТРЯДИНИ ТУЗАДИ

Комсомол-ёшлар отрядига 18 ёшга тўлган ва қурилиш касбига эга бўлган йигит ва қизлар таклиф қилинади.

Ишчиларнинг ўртача иш ҳақи 250 сўмни ташкил этади.

Завод қурилишида меҳнат қилувчи кишилар қуйидаги қўшимча имтиёзлардан фойдаланадилар: уларга 30 процент район коэффициенти, ишга тушилгандан кейин бир йил ўтиши билан ойлик иш ҳақига 10 процент устама ҳақ тўланади, беш йил ўтгач эса иш ҳақига қўшиладиган устама ҳақ 30 процентгача ошади. 2 йил муддатга меҳнат шартномаси тузган кишиларга 300 сўм ҳажмида ёрдам пули тўланади.

Жамоатчилик даъвати билан иш жойига жўнаб кетаётганларга махсус кийим-бош формаси ажратилади, белгиланган манзилга самолёт билан етиб бориш йўл харажатлари ва суткалик ҳақ тўланади.

Жамоат даъвати билан иш жойига етиб келганларга квартира типидаги шинам ва қулай ётоқхонадан жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 9-уй, ишчи-ёшлар бўлими. Телефонлар: 33-53-56, 33-13-48.

РЕСПУБЛИКА МОДАЛАР УЙИНИНГ
МОДАЛАР ТЕАТРИ
СИЗЛАРНИ
29, 30 апрель кунлари соат 19.00 да
ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН МАВСУМ МОДЕЛЛАРИ НАМОЙИШИГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Билетлар Республика Модалар уйи қошидаги «Кийимлар» магазин-салонида соат 10 дан 19.00 гача сотилмоқда. Танаффус соат 14 дан 15.00 гача.

Адрес: Тошкент шаҳри, Сапёрлар майдони, 25-уй.
56-05-25 телефони бўйича маълумотлар олиш мумкин.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/IV да **Риголетто,** 27/VI да Тошкент давлат консерваторияси опера студиясининг спектакли —**Травиата.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/IV да **Зўлдир.**

Чайка — 77-06-20.
Тошкент Советининг 50 йиллиги — 78-47-25.
Қозоғистон — 35-24-92.
Ватан — 74-30-38.
Восток — 92-14-61.
Дружба — 67-96-87.
Москва — 68-68-81.

Кино

26 АПРЕЛДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «МИКЛОШ АҚЛИ» (17, 19, 21.00).
Нукус—«ИЗТОПАР» (тоқ соатларда).
Москва —«БИР МАРОТАБА АЛДАБ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).

27 АПРЕЛДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Чайка — «МИКЛОШ АҚЛИ» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).
Нукус — «ИЗТОПАР» (тоқ соатларда).
Москва — «БИР МАРОТАБА АЛДАБ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).
Искра — «ТУЗОҚ» (12.00).
Восток — «ШАҲРИЗОДАНИНГ ЯНГИ ЭРТАКЛАРИ» (11, 13.30).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «БИР МАРОТАБА АЛДАБ» (жуфт соатларда).

АВТОМАТ-ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР:

Санъат саройи — 44-21-44, 44-21-34, 44-21-74.

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ СТАДИОНИДА
28 АПРЕЛЬ СОАТ 19.00 ДА
СССР 51-чемпионати 1-ЛИГАСИНИНГ
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — «КУЗБАСС» (Кемерово)
КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

Футбол

Танаффус вақтида спортбуюм лотереяси ўйналади. (лотерея билетларининг серия номерлари 140001 дан 160000 гача).

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети аппаратининг партия ва касаба союз ташкилотлари шаҳар партия комитетининг масъул ходими Ш. Т. Акбаровга отаси
Тоир АКБАРОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р. 10734. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.30 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). А. — 2106. Тиражи — 107820. 64690. 1 2 3 4 5 6 7 89 10.